

KANSANHUOLTOMINISTERIÖN
JULKAISU n:o 23.

LUOTTAMUKSELLINEN.

KANSANHUOLTOMINISTERIÖN
ASETTAMAN
VUOTATOIMIKUNNAN
MIETINTÖ

HELSINKI 1944

KANSANHUOLTOMINISTERIÖN

JULKAISU n:o 23.

LUOTTAMUKSELLINEN.

KANSANHUOLTOMINISTERIÖN
ASETTAMAN
VUOTATOIMIKUNNAN
MIETINTÖ

HELSINKI 1944

KANSANHUOLTOMINISTERIÖLLE.

Vuotatoimikunnalta.

Kansanhuoltoministeriö on päätöksellään tammikuun 13 päivältä 1944 asettanut toimikunnan, jonka tehtävänä on harkita keinoja vuotien kaupan saannin edistämiseksi ja erikoisesti siannahkojen saamiseksi yleiseen käyttöön. Toimikunnan puheenjohtajaksi kansanhuoltoministeriö on kutsunut

osastopäällikkö Jouko Juuramon sekä jäseniksi: tohtori Veikko Havannon, maisteri Einari Karvetin, johtaja Armas Porasen, insinööri Erkki Salmisen, toimistopäälliköt Aarne Heliön ja Eemil Yöntilän ja osastosihteeri Einari Haatajan. Toimikunnan sihteerinä on toiminut toimistopäällikkö Einar

Roine lukuunottamatta toimikunnan ensimmäisiä kokouksia, joissa sihteerinä toimi osastosihteeri Einari Haataja. Toimikunta on kuullut asiantuntijoina tohtori Lauri Paloheimoa, eläinlääkäri Oiva Lönnmarkia, maanviljelijä Erkki Tiitolaa sekä toimitusjohtajia R. Sandelinia ja Onni Sairasta. Mietintöön liitettyt luonnokset tärkeimmiksi muutoksiksi kotimaassa tuotetun häränlihan hintojen vakauttamisesta annetun lain soveltamista sekä lihan luovutusvelvollisuutta koskeviin valtioneuvoston päätöksiin ynnä luonnokset vuotien vaihtamisesta nahkatarvikkeisiin sekä sian vuotien säännöstelystä annettaviksi valtioneuvoston päätöksiksi, samoin kuin sian nylkemisestä aiheutuvista poikkeuksista lihan luovutusvelvollisuutta ja lihan säännöstelyä koskeviin määräyksiin ja lihan lisäluovutusvelvollisuudesta sekä lihan luovutusvelvollisuuden lievennyksestä eräissä tapauksissa annettaviksi kansanhuoltoministeriön päätöksiksi on laadittu kansanhuoltoministeriön asianomaisissa toimistoissa.

Suoritettuaan edellä mainitun tehtävän toimikunta saa kansanhuoltoministeriölle kunnioittaen antaa valmistamansa mietinnön. Jo ennen mietintönsä valmistumista toimikunta on ajan voittamiseksi kansanhuoltoministeriölle lähettänyt kolme kirjelmää, joista ensimmäisessä, helmikuun 2 päivänä 1944 päivätyssä, ehdotetaan valtioneuvoston antamaa „Härkälain” soveltamispäätöstä muutettavaksi mietinnön liitteenä olevan luonnoksen mukaisesti; toisessa, helmikuun 25 päivänä 1944 päivätyssä, ehdotetaan lihan luovutusvelvollisuudesta annettua valtioneuvoston päätöstä muutettavaksi ja annettavaksi uusi lihan lisäluovutusvelvollisuutta sekä lihan luovutusvelvollisuuden lievennyksiä eräissä tapauksissa koskeva liitteen mukainen kansanhuoltoministeriön päätös sekä kolmannessa, maaliskuun 11 päivänä 1944 päivätyssä, ehdotetaan annettavaksi niinikään liitteenä olevan luonnoksen mukainen valtioneuvoston päätös vuotien vaihtamisesta nahkatarvikkeisiin.

Helsingissä huhtikuun 4 päivänä 1944.

Jouko Juuramo.

Veikko Havanto.

Einari Karvetti.

Armas Poranen.

Erkki Salminen.

Aarne Heliö.

Eemil Yöntilä.

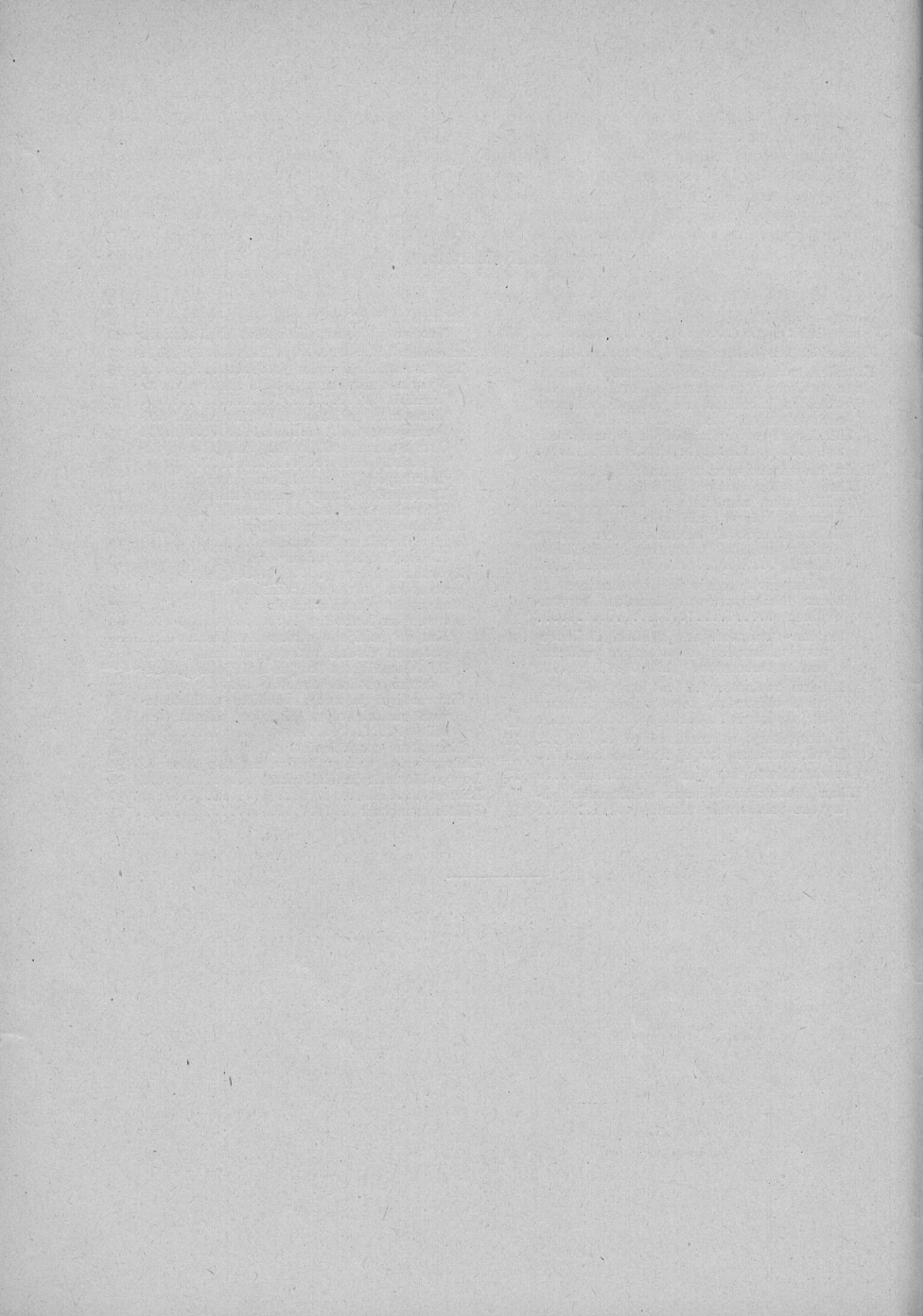
Einari Haataja.

Einari Roine.

Sisällysluettelo.

	Sivu		Sivu
Maamme vuota- ja nahkatilanteen viimeaikainen kehitys	7	Salattujen vuotien kulutukseen saaminen ..	13
Jalkineiden korjauttaminen	8	Vuotien jatkuvan salaamisen ehkäiseminen	15
Keveiden naudan vuotien tuotannon lisääminen vasikoita kasvattamalla	8	Sianvuodat	15
Vasikoiden kasvattamisen vaikutus maamme maitotalouteen	9	Tuotantomahdollisuudet	15
„Härkälain” soveltamispäätöksen muuttaminen	10	Nykyinen sikakanta ja siitä saatava vuotamäärä	15
Raskaiden naudan vuotien tuotannon lisääminen	10	Sianhoidon edistämistä tarkoittavat toimenpiteet	15
Lihan lisäluovutusvelvollisuutta koskevien määräysten muuttaminen	10	Sian nylkemisestä karjan haltijalle myönnettävät edut	16
Voimassa olevat määräykset	10	Nylkemistyön käytännöllinen suoritus	17
Kalenterivuodesta tuotantovuoteen siirtyminen maidon tuotantorajoja määrättäessä	11	Yhteenvedot koenylkemistuloksista	17
Maidon tuotantorajojen korottaminen ..	11	Johtopäätökset	17
Lihan lisäluovutusvelvollisuuden korottaminen	11	Lihataloudelle koituvat haitat	18
Maidon tuotantorajan ja lihan lisäluovutusvelvollisuuden korottamisen vaikutus vuotien tuotantoon	12	Sian nylkeminen kiskomalla	19
Maidon tuotantorajan ja lihan lisäluovutusvelvollisuuden korottamisen vaikutus karjakantaan	12	Kiskomalla nylkemisen edut	19
Pienten karjojen turvaaminen	12	Työvoimakysymys	21
Hyvätuottoisten karjojen säästäminen ..	13	Sianvuodan käyttömahdollisuudet	21
Luomistautisten karjojen hävittäminen	13	Sianvuotien laatuluokittelu	21
Lihan luovutusvelvollisuus valtakunnan yhteyteen palautetulla alueella	13	Sianvuotien hinnoitus	22
		Karjan haltijalle maksettava hinta	22
		Suolatun vuodan tukkumyyntihinta	22
		Hankintaliikkeen karjan haltijalle palautetaman vuodan hinnoitus	23
		Sianvuodista ja naudanvuodista valmistettavien nahkalaatujen hintojen välinen vertailu	23
		Siannahan markkinointi	24
		Ehdotettavien toimenpiteiden arvioitu tulos ..	24
		Loppupäätelmät ja ehdotukset	24
		Liitteet	27
		Päätösluonnokset	41

Maamme vuota- ja nahkatilanteen viimeaikainen kehitys.

Ennen nykyistä suursotaa teurastettiin maassamme vuosittain Pellervo-Seuran markkinatutkimuslaitoksen tilaston mukaan 235,000 isompaa nautaeläintä, 55,000 mulkkaa, 75,000 sänkiäistä, 800,000 pikkuvasikkaa, 20,000 hevosta, 340,000 lammasta ja 320,000 karitsaa. Nautaeläimistä saatujen vuotien painon suolattuina seura arvioi 8—9 milj. kiloksi. Kun tähän määrään lisätään niinkään suolatuksi muunnettuina hevosista saatujen vuotien paino, n. 400,000 kg. ja lampaista ja karitsoista saatujen nahkojen paino, n. 800,000 kg., saadaan maassamme vuosittain tuotettujen vuotien yhteiseksi määräksi n. 10 milj. kiloa. Sen lisäksi tuotiin maahamme raakoja vuotia ja nahkoja ulkomaalta. Vuonna 1938 tuotiin maahamme ulkomaalta raakoja vuotia ja nahkoja suolatuksi muunnettuna yhteensä n. 11.8 milj. kiloa. Suomalaisten vuotien ja nahkojen ulkomaalle vienti oli samana vuonna yhteensä n. 5.9 milj. kiloa. Tuontienemmyys on siis ollut sotaa lähinnä edeltävinä vuosina pyöreän luvun 6 milj. kiloa. Kun tämä määrä lisätään kotimaassa tuotettujen vuotien ja nahkojen määrään, huomataan, että maamme nahkateollisuudella on ollut normaalivuotina käytettävissään vuotia ja nahkoja suolatuksi muunnettuna yhteensä n. 16 milj. kiloa.

Nahan ohella käytettiin maassamme ennen sotaa jalkineiden valmistamiseen myös runsaasti kumia. Käytetyn kumin määrä vastannee noin 7 milj. kiloa suolattua vuotaa. Vuoden, nahan ja kumin kulutus suolatuksi vuodaksi muunnettuna on siis ollut maassamme normaalivuotta kohden keskimäärin n. 23 milj. kiloa.

Valmiin nahan ulkomaalta maahamme tuonti ja Suomesta ulkomaalle vienti voitaneen tässä sivuuttaa, koska ne sotaa lähinnä edeltäneinä vuosina likipitään vastasivat toisiaan.

Vuonna 1943 on säännöstelltyyn kulutukseen saatu suolatuksi vuodaksi muunnettuna:

kotimaasta			
vuotia	4.44	milj.	kiloa
Saksasta			
vuotia	2.35	”	”
selkämänahkaa (225 ton.)	0.45	”	”
bunaa (290 ton.)	3.80	”	”
tekonahkaa (338 ton.)	0.67	”	”
mowilithia (66 ton.) ..	0.26	”	”
yhteensä	11.97	milj.	kiloa

Viime vuoden aikana vuoden tuottajat ovat saaneet omaan käyttöönsä ajalla 1/2 1942—31/12 1943 säännöstelltyyn kulutukseen luovuttamiensa vuotien neljänneistä vastaavan määrän, mikä merkitsee noin 1 milj. kilon vuotamäärää. Käytettävissä on siis viime vuonna ollut n. 13 milj. kiloa suolattua vuotaa vastaava määrä nahkateollisuuden raaka-aineita. Vajaus normaalivuotien vastaavasta määrästä on näinollen n. 10 milj. kiloa, eli 43.5 %. Nämä numerot osoittavat, että maamme nahkatilanne on todella vaikea, varsinkin kun puolustuslaitos kuluttaa nykyisin, maan ollessa sotatilassa, suhteellisesti runsaammin nahkaa kuin rauhan aikana. Rauhan aikana nahkaa kuitenkin käytettiin jalkineisiin, valjaisiin, työrukkasiin yms. usein hyvin tuhlaavasti. Silloin valmistettiin myös monia sellaisia nahkalaatuja, kuten salkku-, käsilaukku-, puku-, kirjansitomo- ja koristenahkoja, joita ilman voidaan hyvin tulla toimeen. Näiden nahkalaatujen valmistuksen kieltämisellä ja kuluttajien totuttamisella nahan korvikkeisiin jalkineissa ja osittain myös valjaissa, on saatu aikaan siksi huomattava nahan säästö, että kansanhuoltoministeriön nahka- ja jalkineosaston arvion mukaan tullaan nyt toimeen ankaraa säästäväisyyttä noudattaen n. 19 milj. kilolla suolattua vuotaa, mistä määrästä osa voitaneen edelleenkin korvata kumilla, tekonahalla ja mowilithilla.

Vaikeasta nahkapulasta on tähän asti sentään joten kuten selviydytty, mikä johtuu siitä että kuluttajilla on ollut näihin asti

vanhoja jalkineita, valjaita, rukkasia ym. nahkavarusteita, jotka alkavat nyt kuitenkin olla loppuun kulutettuja. Nahkatalouden kannalta näyttää tilanne sellaiselta, että ellei vuotia sekä bunaa tai muita vahvempia vuotien vastikkeita saada ulkomailta tuoduksi jonkin verran viime vuonna tuotua määrää runsaammin, on kotimaasta saatava tavalla tai toisella entistä enemmän vuotia ja nahkoja. Tässä yhteydessä on syytä todeta, että viime vuosi jäänee luonnollisen vuotatuotannon suhteen minimivuodeksi.

Jalkineiden korjauttaminen.

Kun siviilikulutukseen voidaan jakaa jalkineita vain pieni osa välttämättömmistäkään tarpeesta, on tästä seurauksena, että kaikki vähänkin korjauskelpoiset jalkineet on saatava korjatuiksi ja uudelleen käyttöön. Tämä taas vaatii normaalistakin enemmän ammattitaitoista työvoimaa, koska korjatuiksi pitäisi saada sellaisiakin jalkineita, joiden korjauttaminen rauhan aikana ei enää tullut kysymykseen. Mitä huonommassa kunnossa jalkineet ovat, sitä vaikeampaa toisaalta korjaaminen on. Kun osa suutareista on joko ase- tai työpalveluksessa, on jalkineiden korjaustilanne muodostunut erittäin vaikeaksi. Tämän vuoksi onkin kansanhuoltoministeriö jättänyt Päämajan järjestelyosastolle anomuksen, että erisuuruisia yhdyskuntia varten lomautettaisiin 1—3 suutaria kotipaikkakunnalleen.

Jalkineiden korjauttamisen helpottamiseksi on harkittu myöskin mahdollisuutta kenkätehtaiden mobilisoimiseksi tähän tarkoitukseen. Kansanhuoltoministeriön nahka- ja jalkineosastolla on kuitenkin ainakin toistaiseksi tultu tässä kohden kielteisiin tuloksiin sillä perusteella, että jalkineiden kokoaminen laajalta maaseudulta, edelleen

omistajilleen palauttaminen, korjausmateriaalin pisteiden laskeminen ja periminen tuottaa sellaisia järjestelyvaikeuksia, jotka eivät ole helposti voitettavissa. Korjausmateriaalin kulutus muodostuisi tällöin myöskin suuremmaksi kuin korjattaessa kotipaikkakunnalla, jossa jalkineiden omistaja aina voi omista varastoistaan jotakin korjauksessa tarvittavaa materiaalia luovuttaa. Mahdollisesti voitaisiin kenkätehtaita käyttää tehtaan lähiympäristöstä peräisin olevien jalkineiden korjauttamiseen, mutta tuskin laajemmassa määrässä.

Nahka- ja jalkineosasto on käynyt kenkätehtaiden kanssa neuvotteluja myöskin siitä, voitaisiinko karjanomistajien omaan käyttöön luovutusvelvollisuuden täyttämisen jälkeen jääneitä vuotia vaihtaa jalkineisiin. Toistaiseksi eivät nämäkään neuvottelut ole johtaneet myönteisiin tuloksiin. Nahka- ja jalkineosastolla on kuitenkin suunniteltu ja ryhdytty jo alustaviin toimenpiteisiin, että nahan ja nahkavalmisteiden ostokuponkia (E 183) vastaan karjanomistajat voisivat vaihtaa myöskin määrätynlaisia jalkineita, lähinnä puupohjaisia nahkapäälysteisiä saappaita. Paksun nahan puute on ainakin toistaiseksi esteenä kuponkien käytön ulottamiselle paksua nahkaa sisältäviin valmisteisiin.

Toimikunta pitää niitä toimenpiteitä, joihin kansanhuoltoministeriö jo on ryhtynyt jalkineiden korjauskysymyksen ratkaisemiseksi ja vuotien tai nahan jalkineisiin vaihtamiseksi muuten riittävinä, paitsi, että olisi myös ryhdyttävä sellaisiin toimenpiteisiin, ettei suutareita kutsuttaisi työvelvolliseksi niinkuin viime aikoina eräissä tapauksissa valitettavasti on tapahtunut. Niinikään voidaan, jos se osoittautuu välttämättömäksi, velvoittaa kenkätehtaatkin ottamaan kenkiä korjattaviksi.

Keveiden naudanvuotien tuotannon lisääminen vasikoita kasvattamalla.

Maassamme teurastetaan jatkuvasti valtaosa vasikoista miltei heti synnyttyään, nk. pikkuvasikoina. Tällaisista vasikoista saatavan lihan ja nahan määrä on suhteellisen

pieni, nahka ohut ja lihan laatu heikko. Näin ollen olisi siis sekä liha- että nahkatalouden kannalta tärkeätä kasvattaa vasikat suuremmiksi ja vasta sitten teurastaa.

Maassamme syntyy nykyisin vuosittain n. 1 milj. vasikkaa. Tästä määrästä voidaan arvioida syntyvän vuoden ensimmäisen kolmanneksen aikana, jolloin ruohovasikoiden kasvattamiselle maitotalouden kannalta katsoen on parhaat edellytykset, n. 400,000 vasikkaa. Näistä kasvatetaan n. 50,000 vasikkaa tuotantoeläimiksi, n. 350,000 vasikan jäädessä teuraiksi.

Koska vasikoiden kasvattaminen pelkääntään lihan ja nahan tuotantoa silmällä pitäen on nykyisten lihan ja nahan hintojen mukaan täysin kannattamatonta, ei vasikoiden kasvattamista saataisi laajemmassa mitassa käyntiin, ellei tässä tarkoituksessa kasvatettujen vasikoiden lihalle tai nahalle taattaisi nykyisin voimassa olevia hintoja tuntuvasti korkeampaa hintaa.

Vasikoiden kasvattamisen vaikutus maamme maitotalouteen.

Harkittaessa mahdollisuuksia vaikean nahkatilanteen helpottamiseksi tuottamalla ruohovasikoita, toisin sanoen kasvattamalla vasikat 8—9 kk:n ikäisiksi, on välttämättömyyttä tutkia tämän menettelytavan vaikutusta myös maamme maitotalouteen. Seuraavassa asiaa valaisevassa taulukossa on edellytetty helmi—huhtikuun aikana syntyneiden ruohovasikoiden määräksi 150,000 kappaletta ja kutakin ruohovasikkaa kohden tarvittavan maidon määräksi 300 litraa täysimaitoa. Juottamisen on edellytetty kestävän 4 kuukautta, jolloin vasikka käyttäisi maitoa ensimmäisen kuukauden aikana 110 litraa, toisen kuukauden aikana 95 litraa, kolmannen kuukauden aikana 65 litraa ja neljännen kuukauden aikana 30 litraa.

Kuukausi	Teurastettavia vasikoita 1/2—30/4-44		Julkiseen kauppaan tulevan maidon arvioitu määrä		
	kokonaismäärä kpl	ruohovasi-koiksi kpl	kulutus-maidoksi milj. l.	jalostukseen milj. l.	yht. milj. l.
Tammi	—	—	23.8	23.0	46.8
Helmi	100,000	40,000	28.8	23.0	51.8
Maalis	120,000	50,000	33.0	24.6	57.6
Huhti	140,000	60,000	33.0	31.8	64.8
Touko	—	—	33.0	46.2	79.2
Kesä	—	—	33.0	57.0	90.0
Heinä	—	—	33.0	60.6	93.6
	360,000	150,000	217.6	266.2	483.8

Kuukausi	Ruohovasi-koitten muiden- kulutus	Julkiseen kauppaan tulevan maidon määräksi jäisi		
		kulutus-maidoksi milj. l.	jalostukseen milj. l.	yhteensä milj. l.
Tammi	—	23.8	23.0	46.8
Helmi	2.2	26.6	23.0	49.6
Maalis	6.8	27.8	23.0	50.8
Huhti	11.6	30.2	23.0	53.2
Touko	12.2	33.0	34.0	67.0
Kesä	7.9	33.0	49.1	82.1
Heinä	3.6	33.0	57.0	90.0
	44.3	207.4	232.1	439.5

Maito- ja ravintorasva-annosten jakeluun nykyisen suuruusina tarvitaan, kun puolustuslaitoksenkin tarve huomioidaan ja ravintorasva muunnetaan maidoksi, yhteensä noin 75 miljoonaa litraa maitoa kuukausittain. Kun julkiseen kauppaan tulevan maidon määrä, puolustuslaitokselle menevä maito mukaanluettuna, arvioidaan noin 720 miljoonaksi litraksi vuodessa, eli keskimäärin 60 miljoonaksi litraksi kuukaudessa, havaitaan, että noin 15 miljoonan litran maitomäärää vastaava ravintorasvamäärä on kuukautta kohden tuotava ulkomailta. Kulutusmaidon tarve, maitoannosten nykyisen suuruusina pysyessä, on noin 33 miljoonaa litraa kuukaudessa. Maidon jakelun häiriötön hoitaminen edellyttäneen kuitenkin noin 56 miljoonan maitolitrin kuukausittaista julkiseen kauppaan tuloa. Taulukosta näemme, että esimerkiksi tammi—helmikuun aikana ei kauppaan tulevan maidon määrä ole ollut riittävän runsas, mikä on aiheuttanut erällä paikkakunnilla kulutusmaidon jakeluvaikeuksia. Vasta huhtikuussa alkaa käytettävissä olevan maidon määrä ylittää maidon häiriöttömän jakelun hoitamiseen tarvittavan määrän, mutta ei vielä silloinkaan vasikoiden maidontarvetta vastaavasti.

Vaikka onkin luultavaa, että ruohovasikoiden juottamiseen tarvittava maito ei koko määrällään vähentäisi julkiseen kauppaan tulevan maidon määrää, niin todennäköiseltä kuitenkin tuntuu, ettei maidon jakelussa erällä seuduilla nykyisin esiintyviä vaikeuksia saataisi poistetuiksi ennen tulevaa toukokuuta. Näinollen näyttävatkin mahdollisuudet vasikoiden kasvattamiseen nykyoloissa olevan maitotalouden kannalta katsoen vähäiset, ellei haluta vaarantaa maidon jakelua.

Ruohovasikoiden kasvattamiseen liittyvistä ravintotaloudellisista seikoista sekä vasikoiden lisääntyvän kasvatuksen vaikutuksesta maamme maitotalouteen toimikunta on pyytänyt tohtori Lauri Paloheimolta lausunnon, joka seuraa mietintöä liitteenä N:o 1. Lausunnon mukaan vasikoiden kasvatus on sekä ravintotaloudellisuus- että kannattavuusedellytystensä suhteen varsin epäedullista, minkä lisäksi se, kuten edellä havaitsimme, laajemmassa mitassa tapahtuvana aiheuttaisi suoranaista häiriötä kulutusmaidon jakelussa.

Kun toimikunta lisäksi epäilee hintojen vakauttamispalkkiomäärärahojen saamis-mahdollisuuksia tähän tarkoitukseen, sekä vakauttamispalkkioiden maksamisen tarkkailuedellytyksiä, ei se katso olevan mahdollisuuksia vasikoiden kasvattamissuunnitelman toteuttamiseen täydessä laajuudessaan, niin tärkeätä kuin se nahkatalouden kannalta katsoen olisikin.

„Härkälain” soveltamispäätöksen muuttaminen.

Sensijaan on toimikunta päätenyt sellaiseen ratkaisuun, että kysymys voitaisiin osittain järjestää kotimaassa tuotetun häränlihan hintojen vakauttamisesta toukokuun 21 päivänä 1943 annetun lain sallimissa puitteissa siten, että lihan korotetun hinnan maksaisi lihan käyttäjä. Kuultuaan

asiantuntijana eläinlääkäri Oiva Lönnmarkia, joka mm. mainitsi kokemuksen osoittavan, ettei teurastamoihin saapuvien härkien ikää voida lihantarkastustehtävissä nykyisin olevan eläinlääkärikunnan vähälukuisuuden vuoksi tyydyttävästi todeta, toimikunta on jo ennen mietintönsä valmistamista kansanhuoltoministeriölle ehdottanut, että „Härkälain” soveltamista tarkoittavan valtioneuvoston päätöksen 3 § muutettaisiin siten, että sanotussa §:ssä oleva härän minimi-ikä, 1½ vuotta, jätetään pois ja sen asemesta määrätään, että vähintään 4 kk. ennen teurastusta kuohittu sonnivasikka, jonka teuraspaino (tilityspaino) on vähintään 60 kiloa, katsotaan tässä päätöksessä tarkoitetuksi häräksi. Valtioneuvosto onkin helmikuun 10 päivänä 1944 kansanhuoltoministeriön esityksestä muuttanut kotimaassa tuotetun häränlihan hintojen vakauttamisesta annetun lain soveltamisesta antamaansa päätöstä toimikunnan ehdottamalla tavalla.

Tällä „Härkälain” soveltamispäätöksen muutoksella, joka tuo keväiset härät jo saman vuoden syksyllä kauppaan, on toimikunta katsonut saavutettavan huomion arvoisen vuotatuotannon lisäyksen.

Toimikunnan jäsen insinööri Erkki Salminen on halunnut toimikunnan esitykseen liittää eriyvän mielipiteensä oheellisen liitteen n:o 2 mukaisesti, johon sisältyvät myös liitteet 3 ja 4.

Raskaiden naudan vuotien tuotannon lisääminen.

Kun maamme nahkatalous kärsii ennen kaikkea raskaampien vuotien puutetta, toimikunta on harkinnut mitä mahdollisuuksia olisi nimenomaan tällaisten vuotien tuotannon lisäämiseen. Tällöin on päädytty siihen, että ison nautakarjan teurastusta olisi joissain määrin lisättävä karsimalla etupäässä heikkotuottoiset ja luomistautiset yksilöt. Tällainen „kirvesjalostus” ei vähentäisi sanottavasti, tuskinpa ollenkaan, maamme maidon tuotantoa. Tämän tarkoituksiperän toteuttaminen edellyttää erinäisiä muutoksia lihan lisäluovutusvelvollisuutta koskeviin määräyksiin.

Lihan lisäluovutusvelvollisuutta koskevien määräysten muuttaminen.

Voimassaolevat määräykset.

Varsinainen lihan luovutusvelvollisuus nautayksiköltä määrättiin 1 päivänä heinäkuuta 1943 alkavaksi luovutuskaudeksi kansanhuoltoministeriön päätöksellä nautaeläinten ja lampaiden osalta maan länsiosassa 24 kiloksi sekä itä- ja pohjoisosissa 16 kiloksi ja sikojen osalta koko maassa yleensä 200 kiloksi naudanlihaa.

Lihan lisäluovutusvelvollisuus määrättiin kalenterivuodelta 1943 jokaiselta maidon-

tuotantorajan alittavalta täydeltä 100 litralta 4 kiloksi lihaa nautayksikköä kohden.

Satovuonna 1943—44 muodostuu siviili-käyttöön saatavan lihan määrä aikoinaan tehtyjä laskelmia tuntuvasti suuremmaksi. Niinpä v. 1943 heinä—joulukuussa tuli siviili-kauppaan 13.1 milj. kg. lihaa, vastaa-van luvun oltua vuotta aikaisemmin 9.8 milj. kg. Suhteellisen runsasta markkinoin-tia näyttää edelleen jatkuvan. Tämä on luonnollisesti omiaan helpottamaan kireätä nahkatilannetta, lisäten kotimaista vuota-tuotantoa noin 105,000 kilolla jokaista mil-joonaa lihakiloa kohden, millä tuotanto ylittää edellisen vuoden lihan tuotannon.

Liha luovutusvelvollisuus määrätään, kuten jo mainittiin, nautayksikkömäärän perusteella ja on se maidontuotannosta riip-pumatta kaikille yhtä suuri.

Liha lisäluovutusvelvollisuus aiheutuu määrättyjen selvitysten toimittamatta jät-tämisestä tai maidontuotantorajan alitta-misesta. Sillä saatava lihamäärä on ar-vioitu kalenterivuodelta 1943 noin 4.0 milj. kiloksi. Vuonna 1942 liha lisäluovutusvel-vollisuus tuotti 5.75 milj. kiloa lihaa. Mai-don tuotantorajan alittamisesta sitä on määrätty sanotulta vuodelta n. 75,000 kar-jan haltijalle yhteensä n. 5.1 milj. kiloa.

Nykyinen maidon tuotantoraja vaihtelee erilaisista ruokintamahdollisuuksista ja kar-jaroduista johtuen maan eri osissa 800—1,700 kg. Vaikka tuotantoraja on ollutkin näin alhainen, eivät useat karjat ole siihen-kään päässeet. Kultakin tuotantorajan alit-tavalta täydeltä 100 kilolta maitoa on v. 1942 määrätty luovutettavaksi 5 kg. lihaa kutakin nautayksikköä kohden sekä vuonna 1943 4 kg. Niille karjan haltijoille, jotka ovat luovuttaneet maitoa runsaastikin tuo-tantorajan yli, ei ole myönnetty minkään-laisia helpotuksia liha luovutusvelvollisuu-desta. Järjestelmä on siis ollut omiaan ran-kaisemaan aivan heikkotuottoisia karjoja, mutta ei mitenkään palkitsemaan keskin-keräistä parempia karjoja. Nykyisenä ai-kana, jolloin lihan yleiseen kulutukseen luo-vutus on pakollista, olisi tärkeätä saada irroitetuksi lihaa suhteellisesti runsaammin heikkotuottoisista karjoista.

Kalenterivuodesta tuotantovuoteen siirtymi-nen maidon tuotantorajoja määrättäessä.

Maidon tuotantorajat, joiden alittami-sesta liha lisäluovutusvelvollisuus johtuu,

on tähän asti määrätty kalenterivuositain. Kun kalenterivuosi jakautuu kahden, tuo-tantoodellytyksiltään hyvinkin suuresti toi-sistaan poikkeavan tuotantovuoden osalle, on maidon tuotantorajojen määrääminen muodostunut kovin epävarmaksi ja myö-hään tapahtuvaksi, varsinkin kun ruokinta-mahdollisuudet suurimmalta osalta vuotta ovat kalenterivuoden alkaessa täysin tunte-mattomat. Sen johdosta toimikunta ehdot-taakin, että maidon tuotantorajat määrät-täisiin tästedes tuotantovuositain, eli heinä-kuun alusta kesäkuun loppuun.

Ensimmäisen kerran tämä tapahtuisi huh-tikuussa v. 1944, jolloin liha lisäluovutus-velvollisuus määrättäisiin ajalle 1. 7. -43—30. 6. -44.

Maidon tuotantorajojen korottaminen.

Koska viime kesäinen rehusato oli kaut-taltaan tyydyttävä, olisi maidon tuotanto-rajoiden korotettava, jotta heikkotuottoisista karjoista jouduttaisiin luovuttamaan suh-teellisesti enemmän lihaa ja sen ohella myös vuotaa yleiseen kulutukseen.

Toimikunnan käsityksen mukaan olisi tuotantorajoja korotettaessa meneteltävä si-ten, että alhaisia tuotantorajoja nostetaan suhteellisesti runsaammin kuin korkeita. Tämän mukaisesti toimikunnan enemmistö ehdottaa, että maidon tuotantorajat mää-rättäisiin yleensä 1,200—1,800 litraksi. Ainoastaan kaikkein heikkotuottoisimmissa Pohjois- ja Itä-Suomen kunnissa saisi tuo-tantoraja olla alle 1,200 litran. Toimikun-nan jäsen maisteri Eemil Yöntilä on ha-lunnut esittää tässä kohden eriävän mieli-piteensä, joka seuraa mietintöä liitteenä n:o 5.

Liha lisäluovutusvelvollisuuden korot-taminen.

Heikkotuottoisten lehmien tehokkaampaa karsintaa silmälläpitäen on myös syytä har-kita lisäluovutusvelvollisuuden nostamista nykyistä korkeammaksi. Varsin suuriin ko-rotuksiin lisäluovutusvelvollisuudessa ei kui-tenkaan voida mennä. Liha lisäluovutus-velvollisuuden korottamista 5 kiloon toimi-kunta pitää riittävänä, varsinkin kun otamme huomioon, että maidon tuotantora-jaa samalla nostettaisiin ja että loppupuol-ta vuotta 1943 tultaisiin lisäluovutusvel-vollisuus määräämään tavallaan kahdesti.

Lihan lisäluovutusvelvollisuuden korottamista toimikunta pitää tärkeänä nimenomaan vuoden, eikä lihan tuotannon lisäämiseksi.

Niiden karjanhaltijain kohdalla, joille korotettu lisäluovutusvelvollisuus määrättäisiin, merkitsisi tämä karjakannan tuntuva supistumista. Esimerkillä asiaa valaistaksemme oletamme, että tilalla on:

5 lehmää	= 5 ny.
2 hiehoa	= 1 „
2 yli 6 kk. sikaa	= 1 „
Yhteensä 7 ny.	

Varsinainen lihan luovutusvelvollisuus Länsi-Suomessa on tässä tapauksessa 344 kg. vuodessa. Jos tuotantoraja on edelläolevaan viitaten korotettu 1,200 litrasta 1,400 litraan ja ko. karja on saavuttanut vain 1,100 litran keskituotannon, joutuisi tällaisen karjan haltija nykyisin voimassa olevan lisäluovutusvelvollisuuden perusteella sitäpaitsi luovuttamaan 124 kg., eli yhteensä 468 kg. lihaa, mikä merkitsee, ellei karjan luonnollista lisäkasvua oteta huomioon, lähes puolet karjasta. Korottamalla lisäluovutusvelvollisuus esim. 5 kiloksi, nousisi lihan lisäluovutusvelvollisuus tässä tapauksessa 31 kilolla.

Maidon tuotantorajan ja lihan lisäluovutusvelvollisuuden korottamisen vaikutus vuotien tuotantoon.

Jos lihan lisäluovutusvelvollisuus nostettaisiin 5 kiloksi nautayksiköltä jokaista täyttä 100 maitolitraa kohden, minkä keskituotanto alittaa edellä ehdotetun tuotantorajan, nousisi lihan tuotanto n. 850,000 kilolla, mistä määrästä olisi 700,000 kg. naudandelihaa, vastaten 105,000 kg. vuotaa. Loppu, eli 150,000 kg., olisi sianlihaa, mistä saataisiin n. 6,000 kg vuotaa, edellyttäen, että sikojen nylkeminen järjestettäisiin toimikunnan jäljempänä ehdottamalla tavalla pakolliseksi. Sen lisäksi voitaneen maidon tuotantorajan nostamisen arvioida lisäävän lihan ja vuoden tuotantoa noin puolella edellä mainituista määristä. Edellä mainittua sianvuotamäärää sianlihamäärään verrattaessa on huomattava, että toimikunta on edellyttänyt pakkonylkemisen ulottuvan vain niihin, elopainoltaan vähintään 90 ki-

loisiin sikoihin, jotka teurastetaan varsinaisissa teurastamoissa.

Luovutuskaudelta 1. 7. -43—30. 6. -44 saataisiin lisäluovutusvelvollisuudella, edellyttäen, että maidon tuotantorajat ja lisäluovutusvelvollisuus määrättäisiin ehdotuksen mukaisiksi, noin 7 milj. kiloa lihaa, mikä merkitsisi 800,000—900,000 kiloa tuotetta vuotaa. Täten saavutettava vuotatuotannon lisäys olisi n. 225,000 kg.

Maidon tuotantorajan ja lihan lisäluovutusvelvollisuuden korottamisen vaikutus karjantaan.

Olettamalla, että lihan lisäluovutusvelvollisuus todella karsii heikkoja yksilöitä ja että se siis täytetään pääasiassa lypsylehmiä luovuttamalla, korottaa maidontuotantorajojen nostaminen ja lisäluovutusvelvollisuuden 1 kilolla lisääminen näin karsiutuvien lehmien määrää noin 12,000 kappaletta, eli 1.1 %:lla.

Mikäli edellämainittuun tuotantovuositain tapahtuvaan lihan lisäluovutusvelvollisuuden määräämiseen mentäisiin, olisi luovutuskaudelta 1. 7. -43—30. 6. -44 näin saatava liha otettava heti varsinaisen syysteurastuksen päätyttyä, eli vuoden 1945 kolmen ensimmäisen kuukauden aikana.

Pienten karjojen turvaaminen.

Koska ruokintamahdollisuudet, joiden on katsottava ratkaisevasti vaikuttavan maidon tuotantoon, vaihtelevat suuresti samallakin paikkakunnalla olevilla karjan haltijoilla, ei lehmän tuotannon alhaisuus sinänsä anna läheskään aina oikeata kuvaa siitä, onko ko. lehmä hyvä vaiko huono. Sen vuoksi on tärkeätä määrättyyn rajaan asti turvata sellaiset karjan haltijat, joiden ruokintamahdollisuudet kadon tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi ovat paikkakunnan keskimääräisinä pidettyjä ruokintamahdollisuuksia huomattavasti heikommät. Nyt voimassa olevien määräysten mukaan ei karjan haltijalta saada ottaa lihan lisäluovutusvelvollisuuden täyttämiseksi ainoasta lehmää. Jos maidon tuotantorajoja ja lihan lisäluovutusvelvollisuutta edellä ehdotetulla tavalla nostetaan, olisi karjan haltijalle tässä kohden myönnettävä helppo-

tusta. Sen vuoksi toimikunta ehdottaakin nykyisiä määräyksiä niin täydennettäviksi, että lihan lisäluovutusvelvollisuuden alaisuudesta vapautuisi siellä, missä maidon tuotantoraja on 1,200 l. tai vähemmän, yksi lehmä kutakin karjan haltijan ruokakuntaan kuuluvaa täyttä 3 henkilöä kohden ja muualla maassa yksi lehmä kutakin täyttä 4 henkilöä kohden. Tällainen järjestely turvaisi varsin tehokkaasti suuriperheisiä pienten karjojen haltijoita. Esimerkillä asiaa valaistaksemme oletamme, että kunnassa, jossa maidon tuotantoraja on 1,200 l., on 4-henkinen ruokakunta, jolla on hallinnassaan 2 lehmää. Tässä tapauksessa tulisi karjan haltija lihan lisäluovutusvelvolliseksi jos lehmien yhteinen, säännösteltyyn kulutukseen tuottama maitomäärä ei ylitä 2,200 litraa. Kun kutakin ruokakunnan jäsentä kohden saadaan maito- ja voimavaraisannoksena pidättää 610 litraa maitoa vuodessa, on tämän ruokakunnan sallittu maidon käyttö näin ollen yhteensä 2,440 litraa. Tästä huomaamme, ettei niinkään pieni kuin 4 hengen ruokakunta, jolla on kaksi lehmää, voi käytännöllisesti katsoen tulla lihan lisäluovutusvelvolliseksi.

Hyvätuottoisten karjojen säästäminen.

Maitotalouden kannalta asiaa katseltaessa on tärkeätä, että hyvätuottoisia karjoja säästettäisiin ja että tuotettu maito saataisiin mahdollisimman tarkoin säännösteltyyn kauppaan. Näiden, yleistenkin etujen kannalta tärkeiden pyrkimysten edistämiseksi toimikunta on katsonut tarpeelliseksi ehdottaa, että sellaiselle karjan haltijalle, joka on tuotantovuonna toimittanut säännösteltyyn kulutukseen maitotaloustuotteita maidoksi muunnettuna yli aluetta varten vahvistetun tuotantorajan, myönnettäisiin lievennystä lihan luovutusvelvollisuudesta siten, että luovutusvelvollisuus nautayksiköltä alenee 1 kilolla kutakin täyttä 100 litraa kohden, millä hänen säännösteltyyn kulutukseen toimittamiensa maitotaloustuotteiden määrä maidoksi muunnettuna keskimäärin lehmää kohden ylittää tuotantorajan, ei kuitenkaan yhteensä enempää kuin puolet hänen lihan luovutusvelvollisuutensa kokonaismäärästä.

Luomistautisten karjojen hävittäminen.

Maassamme on vielä runsaasti luomistautisia karjoja. Näiden hävittäminen olisi nykytilanteessa erittäin edullista. Toimikunta ehdottaakin, vaikkakin se tuntee ne erittäin suuret vaikeudet, joita asian järjestely aiheuttaa, että kansanhuoltoministeriö pyytäisi maatalousministeriötä ryhtymään elokuun 21 päivänä 1937 annetun eläintautilain mukaisiin toimenpiteisiin luomistautisten karjojen hävittämiseksi.

Lihan luovutusvelvollisuus valtakunnan yhteyteen palautetulla alueella.

Koska valtakunnan yhteyteen palautettu alue on ollut kokonaan vapaa lihan luovutusvelvollisuudesta, on lihan myynti sala-kauppaan siellä ilmeisestikin juuri tästä syystä ollut hyvin runsasta. Missä ei varsinaista lihan luovutusvelvollisuutta ole, siellä ei lihan lisäluovutusvelvollisuuskkaan voi vaikuttaa täydellä tehollaan. Tämän vuoksi olisi palautetulle alueelle määrättävä jossakin muodossa, esim. sikojen osalta, varsinaisen lihan luovutusvelvollisuus.

Salattujen vuotien kulutukseen saaminen.

Vuotien yleiseen kulutukseen luovutusvelvollisuus säädettiin karjanomistajille vasta 17 p:nä joulukuuta 1942 annetulla valtioneuvoston päätöksellä vuotien säännöstelystä, joka päätös tuli voimaan tammikuun 1 päivänä 1943. Uudessa vuotapäätöksessä luovutus määrättiin pakolliseksi 30 vuorokauden kuluessa eläimen teurastuksesta laskettuna. Karjan haltijoilla oli uuden vuotapäätöksen voimaan tullessa hallussaan jossakin määrin aikaisemmista teurastuksista peräisin olevia, etupäässä kuvattuja vuotia. Nämä olisi määräysten mukaan pitänyt luovuttaa yleiseen kulutukseen tammikuun 1943 kuluessa. Niitä jäi kuitenkin ilmeisesti melkoinen määrä luovuttamatta, osaksi ehkä sentakia, että uuden vuotapäätöksen sisältämää luovutusvelvollisuutta ei riittävästi tunnettu, osaksi ilmeisesti siitä syystä, että salateurastuksesta peräisin olevia vuotia ei uskallettu luovuttaa ko. säännöstelyrikkomuksen ilmi tulemisen pelosta. Näiden ns. orsivuotien luo-

vuttamatta jättämiseen lienee vielä yhtenä syynä ollut karjan haltijain keskuudessa vallinnut yleinen tyytymättömyys vuotien hintoihin. Toimikunta on arvioinut koko maassa olevien orsivuotien määrän n. 1 milj. kiloksi suolapainoa.

Orsivuotakysymys on koko nykyisen vuotasäännöstelyn ajan askarruttanut kansanhuoltoviranomaisten mieltä. On yritetty löytää keinoja orsivuotien yleiseen kulutukseen saamiseksi. Kun vuoden säädetyssä määrääjassa luovuttamatta jättänyt on tällä teollaan syyllistynyt säännöstelyrikkomukseen, ei yleensä voida olettaa, että orsivuotien haltija luovuttaisi vuotiaan, ellei hänellä ole varmuutta siitä, että häntä ei aseteta rikkomuksesta syytteeseen. Jonkinlaisen armahduksen toteuttaminen on tällöin näyttänyt olevan tämän kysymyksen onnellisen ratkaisun välttämättömänä edellytyksenä. Armahdus on kuitenkin periaatteelliselta kannalta katsottuna tuntunut varsin arveluttavalta ja muodollisesti vaikeasti toteutettavalta. Sen takia onkin tästä ajatuksesta kerta toisensa jälkeen luovuttu.

Vaikka armahdus myönnettäisiinkin luovutusvelvollisuutensa laiminlyönteille, ei ole ensinkään varmaa, tulisivatko läheskään kaikki orsivuodot sittenkään yleiseen kulutukseen. Henkilö, joka tahallisesti on jättänyt määrätyn velvollisuutensa täyttämättä, ei todennäköisesti armahduksenkaan jälkeen ole erikoisen herkkä velvollisuuttaan täyttämään, ellei hän tästä samalla saa jotakin konkreettista etua. Nahan puute on kaikkialla maassa nykyään siksi suuri, että orsivuotien vaihtaminen nahkaan tai nahkavalmistisiin näyttäisi tehokkaalta keinolta kysymyksen ratkaisemiseksi. Olisi vain löydettävä tälle vaihtamiselle hyväksyttävissä olevat muodot.

Voimassa olevien määräysten mukaan karjanhaltija saa omaan käyttöönsä viidenneksen tuottamistaan vuodista. Kun valmistus- tai vaihtolupa myönnetään vain kokonaiselle vuodalle ja kun nahan ja nahkavalmistesten ostokupongeille on voitu myöntää vain rajoitettu käyttö, m. m. pohjanahkaa niillä ei saa, merkitsee tämä käytännössä sitä, että vuodanomistaja saa pohjanahkaa omaan käyttöönsä vasta sen jälkeen kun hän on luovuttanut yleiseen kulutukseen niin monta vuotaa, että niiden yh-

teinen pistearvo on nelinkertainen sen vuoden pistearvoon verrattuna, jonka hän aikoo saada omaan käyttöönsä. Pienkarjan haltijan oman vuoden saamisen tämä järjestelmä siirtää monasti varsin pitkälle eteenpäin. Jos tehtäisiin mahdolliseksi sellainen vuoden vaihto nahkaan tai nahkavalmistisiin, että vuoden haltija luovuttaessaan vuotansa, joka on esim. 75 pisteen arvoinen, heti saisi valmisteita 15 pisteen määrän, olisi vilkkaampi vuotien luovutus todennäköistä. Tällaisen vaihtojärjestelmän yleistäminen veisi pohjan nykyiseltä vuodanhankintajärjestelmältä. Rajoitetussa laajuudessa ja vain lyhyeksi määrääjäksi voimaansaatettuna se kuitenkin saattaisi huomattavasti helpottaa orsivuotakysymyksen ratkaisua.

Käytännössä asia olisi järjestettävä seuraavalla tavalla:

Kansanhuoltoministeriö myöntäisi Nahkatehtaitten Hankinta Oy:lle esim. kolmen kuukauden ajaksi oikeuden keskusliikkeenä ostaa vuotia suoraan karjan haltijoilta ja tekee yhtiön kanssa samalla sopimuksen siitä, että yhtiö tällä tavoin hankkimiaan vuotia vastaan luovuttaa karjan haltijoille määrättyjä nahkavalmisteita viidenneksen vastaanottamiensa vuotien pistearvosta. Nahkatehtaitten Hankinta Oy. antaisi vuodanluovuttajalle vaihdosta kuitenkin, johon merkittäisiin luovuttajan nimi ja osoite vain siinä tapauksessa, että hän sitä haluaa.

Jotta ko. kolmen kuukauden aikana kaikkia vuotia ei tarjottaisi kauppaan suoraan Nahkatehtaitten Hankinta Oy:n vaihtomenetelmää hyväksi käyttämällä, olisi vaihto rajoitettava sellaisiin valmisteisiin, joihin tarvittavia raaka-aineita on helpoimmin saatavissa, kuten nahkapäällysteisiin puupohjajalkineisiin, työkinntaisiin, ohuempisiin nahkalajeihin yms. Mutta jos vuoden omistaja luovuttaisi raskaan vuoden, esim. lehmän vuoden, voisi hän saada pienen osan myöskin paksumpaa nahkaa tai vastaavia nahkavalmisteita.

Nahkatehtaitten Hankinta Oy:n olisi järjestettävä useampia vuotien vastaanotto- paikkoja maan eri puolille. Joko samoista paikoista tai niistä saatavan luovutustodistuksen nojalla muusta jakelupaikasta vuoden luovuttaja saisi vaihtovalmisteet. Mahdollisten väärinkäytösten ehkäisemiseksi

olisi vaihtoa valvomaan ehkä asetettava erikoiset tarkkailijat. Ennen toukokuuta vaihtojärjestelmää ei saatane käyntiin, sillä valmistavat toimenpiteet, ennen kaikkea sopivien valmistajien vaihtopaikkoihin toimitaminen, vaativat oman aikansa.

Edellä esitetyn tapaisella vaihtojärjestelmällä, joka olisi vain lyhyehkön ajan käytännössä, voitaisiin orsivuodot ehkä saada melko tarkon yleiseen kulutukseen.

Vuotien jatkuvan salaamisen ehkäiseminen.

Vuotien jatkuvan salaamisen ehkäisemiseksi olisi kansanhuoltolautakunnissa ryh-

dyttävä entistä tehokkaammin valvomaan, että kaikkia teurastetuiksi ilmoitettuja ja teuraiksi myytyjä eläimiä vastaavista vuodista ja nahoista sille toimitetaan määräpäivään mennessä selvitys. Samaa tarkoituspäivää silmällä pitäen olisi nk. „pimeiden” eläimien selville saamiseksi kautta maan suoritettava jatkuvasti karjan tarkkailulaskentaa. Kansanhuoltolautakuntien työn helpottamiseksi olisi lihan hankintaliikkeet ja niiden ostoasiamiehet velvoitettava lihan ostokuittiin merkitsemään, onko karjan haltija, luovuttaessaan lihan, luovuttanut myös vuoden.

Sianvuodot.

Tuotantomahdollisuudet.

Nykyinen sikakanta ja siitä saatava vuotamäärä.

Maassamme teurastettiin vuonna 1938 Pellervo-Seuran arvion mukaan 667,000 sikaa. Sen jälkeen sikakanta on poikkeuksellisten olojen ja heikkojen ruokintamahdollisuuksien johdosta kuitenkin suuresti laskenut, mistä johtuen teurastusmäärätkin ovat vastaavasti vähentyneet.

Alla olevasta laskelmasta nähdään paljonko maassamme oli 1/3—43 eri ryhmiin kuuluvia sikoja yleisen kotieläinlaskennan mukaan sekä paljonko niistä ajalla 1/3—31/12 1943 arviolta teurastettiin.

	Sikakanta 1/3-43 kpl	Teurastettu 1/3-43—31/12-43 %	kpl
Karjuja, yli 6 kk. ...	2,912	25	728
Emakoita, yli 6 kk. (kantavia ja imettäviä)	42,672	18	7,681
Emakoita, yli 6 kk. (ei tiineitä)	13,365	20	2,673
Lihotussikoja, yli 6 kk.	23,038	100	23,038
Nuoria sikoja, 2—6 kk.	125,141	85	106,370
Porsaita, alle 2 kk. ...	55,662	75	41,766
Yhteensä	262,790		182,256

Kun edellä mainittuun teurastettujen sikojen määrään lisätään tämän vuoden tammi—helmikuun aikana teurastettujen sikojen arvioitu määrä, 20,000 kpl, sekä niiden maaliskuun 1 päivän 1943 jälkeen

syntyneiden sikojen arvioitu määrä, 160,000 kpl, jotka viime vuoden aikana teurastettiin, saadaan viime vuoden aikana teurastettujen sikojen yhteismääräksi 362,256 kpl, eli pyöristettynä 360,000 kpl. Tästä määrästä on teurastettu varsinaisissa teurastuslaitoksissa arviolta 25 %, eli 90,000 kpl.

Tänä vuonna on sikakannan nousun vuoksi odotettavissa teurastusmäärän lisäntyminen n. 25 %:lla, jolloin teurastuslaitoksissa teurastettavien sikojen määrä nousisi 112,500 kappaleeseen. Tästä määrästä olettamme 29,000 kpl olevan teurastuspainoltaan alle 60 kiloisia, 36,000 kpl 60—80 kiloisia ja 25,000 kpl yli 80 kiloisia.

Olettamalla, että kaikki teurastamoissa teurastettavat yli 60 kiloiset siat nyljetään ja että 60—80 kiloista sioista saadaan, jos koko ruho nyljetään, nahkateollisuudelle soveltuvaa tuoretta vuotaa 7 kg sekä yli 80 kiloista sioista 10 kg, saataisiin edellisistä 252,000 kg ja jälkimmäisistä 250,000 kg, eli yhteensä 502,000 kg tuoretta vuotaa.

Sianhoidon edistämistä tarkoittavat toimenpiteet.

Sianvuotien tuotannon edistäminen edellyttää myös sianlihan tuotannon jatkuvaa lisäämistä. Sen vuoksi toimikunta on kiinnittänyt huomiota porsastuotannon runsaana pysyttämiseen, rehukysymyksen hoitamiseen kasvavan sikakannan edellyttä-

mällä tavalla, sekä tilattoman väestön, eli nk. taloussian kasvattajien sianpitomahdollisuuksien parantamiseen.

Porsastuotannon runsaana pysyttämisen yhtenä pääedellytyksenä toimikunta pitää sitä, että porsaiden menekkimahdollisuudet ovat jatkuvasti oikeassa suhteessa porsastuotantoon, eli siis, että tuottaja tietää saavansa kaikista tuottamistaan porsaista keskimäärin, ellei juuri ylintä sallittua hintaa niin ainakin kohtuullisen, edeltäpäin määrätyn vähimmäishinnan. Tämä päämäärä saavutettaisiin valtion karjan haltijoille myönnettävänä porsaiden hintakuuna. Toimikunta ei kuitenkaan katso voivansa ehdottaa sanotun menettelytavan käytäntöön ottamista, koska siitä saattaisi helposti olla seurauksena porsastuotannon liian jyrkkä, sikojen ruokintamahdollisuudet suuresti ylittävä lisääntyminen. Sen sijaan toimikunta on sitä mieltä, että porsaiden hinnoitus olisi järjestettävä kausihinnoituksen luontoiseksi niin, että kevätporsaille määrättäisiin huomattavasti korkeampi hinta kuin syysporsaille. Tällainen hinnoitus olisi omiaan lisäämään porsaiden tuotantoa keväällä, jolloin niiden kysyntäkin on runsas ja ruokinta- ja hoitomahdollisuudet edessä olevana kesäkautena hyvät, sekä vähentämään sitä syksyllä, mikä onkin toivottavaa, koska suuren sikakannan elättäminen talvella vaatii runsaasti ihmisravinnoksi kelpaavia elintarvikkeita m. m. viljaa.

Porsaiden menekkimahdollisuuksien lisäämisessä on talousporsaiden pidon edistämällä tärkeä merkitys. Sen vuoksi olisi taloussian kasvatusharrastusta edelleen kehitettävä esim. siten, että taloussian kasvattajalle omatoimisuudesta myönnettävää etua sopivalla tavalla lisätään. Siihen on nyt muutenkin perusteltua aihetta, kun lihan korttiannoksetkin ovat viime aikoina huomattavasti kasvaneeet. Tässä mielessä toimikunta ehdottaa taloussian kasvattajan omavaraisannosta korotettavaksi 1.5 kilosta 2 kiloon. Talousporsaiden pidon lisääminen merkitsee myös kotitalouksista kertyvien ruuantähteiden entistä tarkempaa hyväksi käyttämistä. Maaliskuun 27 päivänä antamallaan päätöksellä kansanhuoltoministeriö onkin jo korottanut lihan suhteen osaksi omavaraisen karjan haltijan liha-annoksen 2 kiloon hänen ruokakuntaansa kuuluvaa henkilöä ja kuukautta kohden.

Talouseläimen kasvattajat eivät läheskään aina tunne heitä koskevia säännöstelymääräyksiä, mikä aiheuttaa jatkuvasti paljon valituksia sekä harmejä niinhyvin heille itselleen kuin kansanhuoltoviranomaisillekin. Sen vuoksi olisi kansanhuoltoministeriön toimesta painatettava tärkeimmät talouseläimen kasvattamista koskevat säännöstelymääräykset sisältävä ohjelehtinen, jonka kansanhuoltolautakunta antaisi jokaiselle talouseläimen ostolupaa pyytävälle. Tämä olisi omiaan hälventämään talouseläimen kasvattajissa varsin yleisenä esiintyvää epätietoisuutta oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

Toimikunta pitää tärkeänä, että viljelysuunnitelmia laadittaessa kiinnitettäisiin huomiota sikojen ruokintaan sopivien viljelyskasvien, ennen kaikkea perunan viljelyn lisäämiseen.

Sian nylkemisestä karjan haltijalle myönnettävät edut.

Koska sikojen nylkeminen hyvin onnistuakseen vaatii hyvää ammattitaitoa ja suurta huolellisuutta, olisi tämä työ keskitettävä pääasiassa varsinaisiin teurastamoihin. Jotta karjan haltija saataisiin tuomaan sikansa elävänä teurastamoon ja luovuttamaan siitä saatavan vuoden yleiseen kuluutukseen, olisi hänelle järjestettävä tästä jokin etu. Jos kysymyksessä on lihan luovutusvelvollinen karjan haltija, voitaisiin hänelle sanotunlainen etu antaa lihan luovutusvelvollisuuden alentamisen muodossa esim. siten, että hänen katsotaan täyttäneen lihan luovutusvelvollisuuttaan kolme kertaa sianvuoden painoa rasvoineen punnittuna vastaavalla määrällä. Tämä edellyttää vuoden todellisen painon merkitsemistä vuoden ostokuittiin. Kansanhuoltolautakunnassa suoritetaan painon muuntamista tarkoittavat kertolaskut lihan luovutusta koskevia merkintöjä asianomaisen tilikorttiin tehtäessä. Jos kysymyksessä on talousporsaan kasvattaja tai muu lihan suhteen osaksi omavarainen, eli siis ei-luovutusvelvollinen, voitaisiin asia järjestää siten, että lihakortit otetaan pois ainoastaan niin pitkäksi ajaksi kuin se paino edellyttää, joka saadaan, kun nyljetyn sian ruhopainosta vähennetään 20 prosenttia. Tällainen kar-

jan haltija tulisi näinollen edellä tarkoitettuna etuna saamaan ylimääräisesti neljännestä suuremman liha-annoksen, eli siis, jos perusannos nostetaan 2 kiloon, 2.5 kiloa lihaa kuukautta kohden.

Lihan luovutusvelvollisuuden lieventämisen ja omavaraisedun lisäämisen ohella olisi sikojen haltijoille varattava oikeus saada tuottamaansa sianvuotaa myös omaan käyttöön. Omaan käyttöön jäävien vuotien määrän tulisi olla riippuvainen tilan viljelyspinta-alasta siten, että yhtä vuotta kohden annetaan viljelyspinta-alan ollessa:

- 0—alle 2 ha yksi sianvuota,
- 2—alle 10 „ kaksi sianvuotaa,
- 10—30 „ kolme sianvuotaa, sekä

30 ha ylittävältä viljelyspinta-alan osalta 1 sianvuota kutakin alkavaa 50 ha:a kohden.

Sen lisäksi pitäisi kansanhuoltoministeriöllä olla valta, milloin ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden tai sen ruokinnassa olevien hevosten määrä suhteessa tilan viljelyspinta-alaan on hyvin suuri, oikeuttaa kansanhuoltolautakunnat vahvistamiensa perusteiden mukaan myöntämään ylimääräisiä sianvuotia niin, että ruokakunnan oma kohutuullinen nahantarve tulee tyydytetyksi.

Sianvuodan myöntäminen tuottajan omaan käyttöön tapahtuisi ilmeisesti joustavimmin antamalla hänelle sianvuodan parkitsemislupa. Tällaisen järjestelyn toimikunta katsoo kannustavan karjan haltijoita nylkemään myös kotona, pääasiassa oman ruokakunnan tarvetta varten teurastettavat sikansa.

Nylkemistyön käytännöllinen suoritus.

Sian nylkemistavoista ja nylkemistuloksista toimikunta pyysi käytännöllisiin kokeisiin pohjautuvaa lausuntoa Helsingin kaupungin teurastamolta, Karjakunta r.l.:ltä ja Tuottajain Lihakeskuskunta r.l.:ltä. Lausunnossa piti erikseen ilmoittaa teuraspainoltaan 60—80 kilon, 80—100 kilon, 100—120 kilon ja yli 120 kilon painoisten lihotussikojen, vanhan emakon ja karjun nylkemiseen käytetty työaika, rasvan kaapimistulos, vuoden paino (kaavittuna) tuoreena heti nylkemisen jälkeen ja suolatuna kahden viikon kuluttua nylkemisestä sekä nyljetyn sianruhon paino heti nylke-

misen jälkeen ja 2 vuorokauden kuluttua nylkemisestä. Nämä tiedot piti annettaman sekä kokonaan nyljetystä sioista että selaisista, joiden nylkeminen rajoittui vain hartioihin ja puoleen väliin sivuja ulottuvaan selkämään. Toimikunta on saanut sikojen koenylkemistulokset Karjakunnalta, Osuusteurastamo Itikalta, Lounais-Suomen Osuusteurastamolta, Savo-Karjalan Osuusteurastamolta ja Suur-Savon Osuusteurastamolta (liitteet n:o 6—10). Tuottajain Lihakeskuskunta on laatinut osuusteurastamoitteiden koenylkemistuloksista työkustannuslaskelman (liite n:o 11).

Yhteenvedot koenylkemistuloksista.

Edellä mainittuja, yksinomaan veitsellä suoritettujen koenylkemisten tuloksia tarkasteltaessa ja niistä yhteenvetoja tehtäessä havaitaan:

1) että kokonaisen kaavitun vuoden paino on keskimäärin 10.5 % ja kaavitun selkämävuoden paino keskimäärin 4.4 % sian teuraspainosta;

2) että kaksi viikkoa suolassa olleen kokonaisen vuoden paino on keskimäärin 4.3 % ja selkämävuoden paino keskimäärin 2.6 % alkuperäistä tuoreen vuoden painoa pienempi (vuoden painon alenemista koskevat tiedot on saatu ainoastaan Luonai-Suomen Osuusteurastamolta);

3) että sianvuodasta kaapimalla irroitetun rasvan määrä on keskimäärin 2.7 % sian teuraspainosta;

4) että kokonaan samoin kuin osittainkin nyljetyn sian ruhon paino on laskenut kahden vuorokauden kuluessa teurastuksesta lukien keskimäärin 2.1 %;

5) että sian teurastuskäsittely vaatii aikaa, kun koko sika nyljetään, keskimäärin 55 min. ja kun selkämä nyljetään, keskimäärin 80 min., joihin aikoihin ei sisälly vuoden kaapimiseen käytetty aika; sekä

6) että kokonaisen sianvuodan kaapimiseen tarvitaan aikaa sikaa kohden keskimäärin 26 minuuttia (Kaapimiseen käytettyä aikaa koskevat tiedot on saatu vain Savo-Karjalan Osuusteurastamolta).

Johtopäätökset.

Nylkemistuloksista johtopäätöksiä tehtäessä on ensinnäkin todettava, että sikojen

osittaisella, eli siis selkämään rajoittuvalla nylkemistavalla saadaan sianvuodasta talteen ainoastaan n. 42 %. Tämä nylkemistapa on myös epätaloudellinen, koska se vaatii sikaa kohden lähes kolmannelta pitemmän työajan kuin kokonaan nylkeminen, mikä merkitsee tuotettua nahkakiloa kohden likipitään kaksinkertaista työaikaa. On kuitenkin huomattava, että sikojen nylkemistyö on ollut koenylkemisien suorittajille kokonaan uutta ja täysin outoa, mikä seikka on ollut omiaan hidastuttamaan työsuoritusta. Näinollen onkin luultavaa, että sikojen nylkemiseen ja vuotien kaapimiseen tarvittava työaika tulee tottumuksen ja taidon lisääntyessä melkoisesti lyhenemään. Kokonaan nylkemisen puolesta puhuu myös se, että, nylkemisen rajoituksessa selkämään, tämä helposti poltetaan nylkemättä jätettävien osien kaltauksen yhteydessä. Vaikka selkämä onkin arvokkain osa sianvuodasta, näyttää vaaka kallistuvan, maamme vaikean nahkatilanteen sekä edellä mainitut edut huomioon ottaen, sikojen kokonaan nylkemisen puolelle.

Ruhojen varastoisiaikana tapahtuvaa painon alenemista koskevia numeroita tarkasteltaessa kiintyy huomio siihen, että osittain nyljettyjen ruhojen paino on laskenut likipitään yhtä paljon kuin kokonaan nyljettyjen ruhojen paino. Tästä voitaneen tehdä sellainen johtopäätös, että se seikka, onko sian ruho nyljetty vaiko ei, vaikuttaa suhteellisen vähän varastoisiaikana tapahtuvaan ruhon painon alenemiseen. Nylkeminen lisännee painohäviötä vain noin 0.5 %:lla.

Lihataloudelle koituvat haitat.

Koska sikojen pakollisen nylkemisen toimeenpano on myös lihataloudellinen kysymys, on asiaa arvosteltava myös tältä näkökulmalta. Heti aluksi on todettava, että lihakaupan ja lihanjalostustusteollisuuden edut sikojen nylkemisasiassa ovat yleensäkin ristiriidassa nahkatalouden etujen kanssa. Tämä johtuu ennen kaikkea työvoiman niukkuudesta sekä niistä vaikeuksista, joita sian nylkeminen lihan käsittelylle aiheuttaa. Edellä esitetyt sikojen teurastuskäsittelyyn tarvittavaa työaikaa koskevat numerot osoittavat, että jos sika

nyljetään kokonaan, niin sen käsittely vaatii työaikaa n. 50 % enemmän, mutta, jos siitä nyljetään vain selkämä, n. 100 % enemmän kuin tavallinen teurastuskäsittely. Tämä osoittaa, että sianvuodan talteenottoa koskeva asia on, varsinkin jos vuota irrotaetaan vain nylkemispuukon avulla, suuressa määrin myös työvoimakysymys. Lihan hankintaliikkeet ja teurastamot eivät voinekaan selviytyä sian nylkemistehtävistä nykyisellä työvoimallaan. Työvoimakysymys saataneen kuitenkin järjestymään jos puolustuslaitos suhtautuu asiaan myönteisesti.

Suurimmat vaikeudet aiheutuvatkin nyljetyn sianlihan käsittelystä. Varsinkin veitsellä nyljetyn sianruhon pinta on hyvinkin nylkijän jäljeltä varsin epätasainen. Se on useimmiten täynnä viilloksia ja puoli-irralaisia silavakielekkeitä. Nämä tekevät nahattoman silavan, joka muutenkin varsin helposti tahrantuu ja pölyyntyä, sangen alttiiksi likaantumiselle ja pilaantumiselle. Vaikka itse nylkeminen suoritettaisiinkin moitteettomasti ja suurta siisteyttä noudattaen, ei se estä lihan tahriintumista kuljetusvaiheen aikana. Etenkin kesäaikana, jolloin silava alhaisen sulamispisteensä vuoksi on hyvin pehmeätä, tulee nyljettyjen sikojen käsittely olemaan kovin vaikeata. Kääreettömänä kokonaan nahatonta sianlihaa tuskin ollenkaan voidaan kesällä kuljettaa. Lihataloudellisesti asiaa arvosteltaessa näyttäisikin nylkemisen rajoittaminen vain selkäosaan paremmalta, sillä vatsaosan ja jalkojen nylkemättä jättäminen helpottaisi tuntuvasti lihan käsittelyä. Tällöin voitaisiin nimittäin melkoisesti välttää paljaaseen silavapintaan koskettelemista.

Sikojen nylkeminen, varsinkin jos se tapahtuu yksinomaan veistä käyttäen, tulee ilmeisesti lisäämään väärinkäytösmahdollisuuksia. Nyljetyn sian pinnasta, joka on, kuten edellä mainittiin, täynnä viilloksia ja silavakielekkeitä, voidaan „kuoria” melkoisia määriä silavaa ilman, että ruhoa jäljestäpäin tarkasteltaessa mitään huomataan. Punnitusmiehen on myös sangen vaikeata todeta sisältyykö hänen punnittavakseen joutuvan nyljetyn sian ruhoon ja vuotaan koko se silavamäärä, mikä siassa on todellisuudessa ollut, vai onko osa silavasta ennen hänen paikalle saapumistaan niistä poistettu.

Lihataloudellisesti katsoen on pidettävä valitettavana myös sitä, että se osa silavasta (2.7 % ruhon painosta), joka nyljettäessä jää vuotaan, likaantuu vuotaa käsiteltäessä niin, ettei sitä voitane enää ihmisravinnoksi käyttää. Vaikka nylkemättömän sian vuota usein jääkin syömättä, niin melko huomattava on myös se ravintotaloudellinen menetyks, joka aiheutuu sian vuotien joutumisesta nahkatalouden käyttöön.

Jos sian nylkeminen suoritetaan kiskomalla, jota nylkemistapaa jäljempänä selostetaan, jäävät nylkemisestä lihataloudelle koituvat haitat kuitenkin paljon vähäisemmiksi.

Sian nylkeminen kiskomalla.

Edellä selostettujen, kokonaan veitsellä tapahtuneiden koenylkemisten lisäksi toimikunta on saanut tilaisuuden tutustua Karjakunnan r.l. Helsingissä sijaitsevassa teurastamossa maanviljelijä Erkki Tiitolan johdolla suoritettuun kahden sian nylkemiin kiskomalla. Tälle nylkemistavalle on ominaista, että veistä käytetään mahdollisimman vähän. Veitsen käyttö rajoittuu vain vuodan piirtämiseen (kuvat 1 ja 2) ja sen irrottamiseen päästä ja niskasta (10—15 sm:n etäisyyteen korvista), vatsasta piirron kahta puolta 5—10 sm:n leveydelle sekä jaloista. Sian vuodan piirtäminen suoritetaan muuten samalla tavalla kuin nautaeläintenkin, paitsi, että nahka irroitetaan päästä otsan alarajaa seuraten, eli siis juuri silmien yläpuolelta niin, että korvat jäävät vuotaan. Kun edellä mainitut osat ruhosta on veitsellä nyljetty, kiinnitetään sian pää leuastaan koukulla tai köysisilmukalla seinään, tolppaan tms., vahva naru pujotetaan toisen korvan läpi ja molemmat korvat sidotaan lujasti yhteen (kuva 3). Narun toinen pää sidotaan sian takapäen suunnalla, esim. oviaukossa olevaan vorokkiin, eli kelalaitteeseen, minkä jälkeen sika käännetään kyljelleen ja kiskominen voi alkaa. Tällöin on huomattava, että kiskomisen tulee tapahtua tasaisesti sekä niin, että ruhosta irtautuva vuota taipuu mahdollisimman jyrkästi kaksinkerroin nylkemätöntä vuodan osaa vastaan (kuva 4). Nylkemisen tässä vaiheessa

tarvitaan vähintään kaksi miestä, joista toinen kiertää vorokkia ja toinen, sian vatsapuolella seisoen, „hoitelee” sikaa sekä painaa kaksin käsin voimakkaasti vuotaa ruhoa vasten juuri taipumis-, eli ruhosta irtautumiskohdasta. Jos vuotaan jossakin kohdassa tuntuu jäävän vähänkin paksummalti silavaa, on se ennen kiskomisen jatkamista veistä käyttäen heti estettävä. Erikoisesti on huomattava, että varsinkaan siinä kohdassa niskavuotaa, johon veitsellä nylkeminen päättyy, ei saa olla silavaa, sillä se vaikeuttaa kiskomisen hyvään alkuun pääsyä. Heti hengen oton jälkeen on sianruho kunnollisesti pestävä lämpimällä, alle + 30 asteisella vedellä sekä, ellei nylkemistä suoriteta välittömästi teurastuksen jatkona, poistettava ruhosta sisäelimet. Suolikaasut alkavat nimittäin imeytyä suolen seinämien läpi lihaan jo $\frac{1}{2}$ —1 tunnin kuluttua. Sisäelinten ruhosta poistaminen ei kuitenkaan sanottavasti vaikeuta nylkemistä.

Kiskomalla nylkemisen edut.

Sikojen kiskomalla nylkemisellä on useita ratkaisevia etuja veitsellä nylkemiseen verrattuna. Tärkeimmät näistä eduista ovat:

1) saadaan virheetön (viillokseton ja reiätön) vuota;

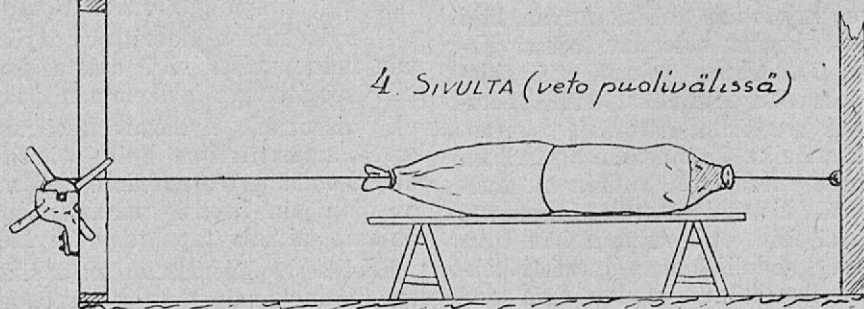
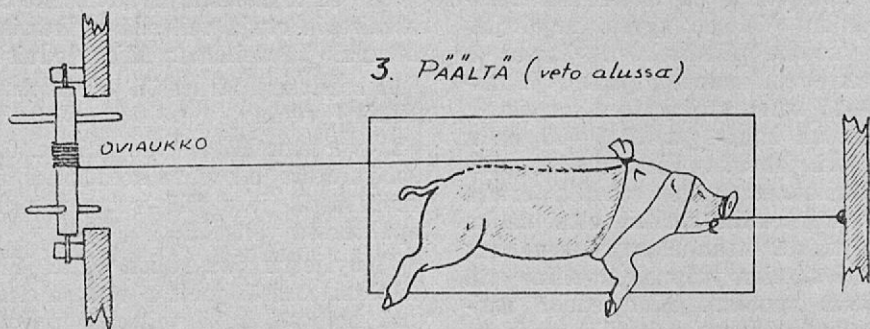
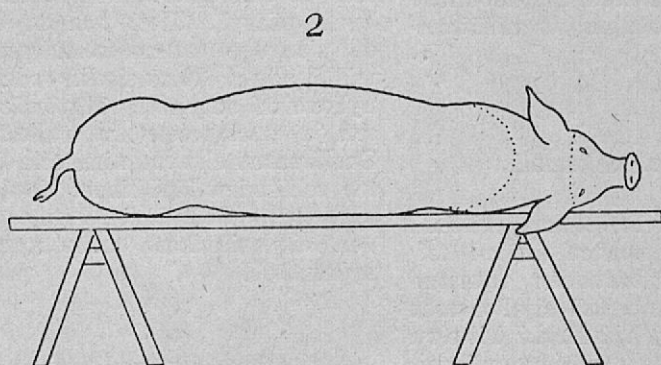
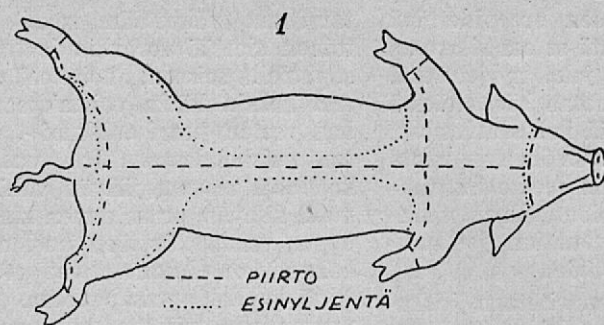
2) vuotaan jää silavaa vain n. 0.8 % ruhon painosta, eli vajaa kolmannes siitä silavamäärästä, joka jää vuotaan nylkemisen tapahtuessa veitsellä;

3) nyljetyn sian ruhon pinta jää eheäksi (sileäksi), mistä johtuu, että se ei likaannu yhtä helposti kuin veitsellä nyljetyn sian pinta, eikä siitä myöskään voida leikata pois silavaa ilman, ettei asiaa havaittaisi ruhoa jäljestäpäin tarkasteltaessa;

4) nylkemiseen tarvittava työaika jää vain noin puoleen siitä ajasta, jonka veitsellä suoritettava nylkeminen vaatii; sekä

5) kiskomalla nylkeminen ei vaadi yhtä hyvää ammattitaitoa kuin veitsellä nylkeminen, mikä tekee mahdolliseksi myös karjan haltijain itsensä teurastamien sikojen laajassa mitassa tapahtuvan nylkemisen.

Edellisestä huomataan, että sikojen kiskomalla nylkeminen tulee suuressa määrin lieventämään niitä aikaisemmin selostettuja

haittoja, joita sikojen nylkeminen lihataloudelle aiheuttaa. Tämän nylkemistavan edut ovatkin niin ilmeisiä, että sen yleistä tunnetuksi tekemistä on pidettävä erittäin tärkeänä. Sen vuoksi tätä nylkemistapaa olisi selostettava kuvilla varustetuilla kirjoituksilla varsinkin maataloustuottajapiireihin leviävissä päivä- ja aikakauslehdissä sekä sen lisäksi mahdollisesti painatettava sikojen kiskomalla nylkemistä selostava, kuvilla varustettu ohjelehtinen, jota esim. kansanhuoltolautakunnat jakaisivat karjan haltijoille.

Työvoimakysymys.

Niinkuin nylkemisen käytännöllistä suoritusta ja lihataloudelle koituvia haittoja koskevista mietinnön osista jo on selvinnyt, on sikojen nylkemisasiain järjestäminen suuressa määrin työvoimakysymys. Sen vuoksi toimikunta on tiedustellut lihakeskusliikkeiltä miten suureksi ne arvioivat alaisensa lihan hankintaliikkeiden lisätyövoiman tarpeen, jos sikojen nylkeminen määrättäisiin pakolliseksi. Tiedustelu osoittaa, että lisätyövoimaa arvioi tarvitsewansa Karjakunta r.l. 19 miestä, Karjapohjola r.l. 2 miestä, Osuustukkukauppa r.l. 15 miestä, Suomen Lihakauppiaitten Liitto r.y. 15—20 miestä ja Tuottajain Lihakeskus r.l. 38 miestä, eli keskusliikkeet yhteensä n. 90 miestä. On kuitenkin huomattava, että työvoiman lisätarve on arvioitu edellyttäen sikojen nylkemisen tapahtuvan veitsellä. Koska nylkeminen toimikunnan esityksen mukaan tulisi tapahtumaan pääasiassa kiskomalla, mikä nylkemistapa säästää huomattavasti työaikaa, voitaneen keskusliikkeiden arvioimaa lisätyövoiman tarvetta pitää melkoisesti todellista tarvetta suurempana. Toimikunta arvioikin, että asia voidaan hoitaa, jos sikojen nylkemistehtäviin saadaan yhteensä 60 miestä. Suurin osa kysymykseen tulevista miehistä on tätä nykyä puolustuslaitoksen palveluksessa, mistä heidät olisi lomautettava. Asian tärkeyteen ja lomautettavien miesten vähäiseen lukumäärään katsoen voitaneen puolustuslaitokselta odottaa myönteistä ratkaisua. Asian periaatteellisen ratkaisun jouduttamiseksi toimikunta ehdottaa, että kansanhuoltoministeriö ottaisi, jo ennen sian nylkemiskysymyksen ratkaisua, miesten lomauttamista koskevassa asiassa yhteyden kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön työvoimastosastoon esittämällä lomautettaviksi 30 miestä heti sikojen nylkemistä koskevan päätöksen voimaan tullessa sekä ensi syksynä teurastusmäärien kasvaessa sen lisäksi 30 miestä. Tarkoitusta varten lomautettavan miesmäärän jakaminen eri liikkeiden kesken olisi jätettävä Lihakeskusliikkeitten Luottamusneuvoston huoleksi.

Sianvuodan käyttömahdollisuudet.

Sianvuodan sopivaisuudesta eri tarkoituksiin toimikunta on pyytänyt lausunnot Weljekset Åström Oy:n toimitusjohtajalta R. Sandelinilta (Liite n:o 12) sekä Lapuan Nahka- ja Valjastehdas Oy:n toimitusjohtajalta Onni Sairaselta (Liite n:o 13). Näistä lausunnoista käy selville, että sianvuota soveltuu käytettäväksi varsin monenlaisiin tarkoituksiin. Toimikunta ei kuitenkaan pidä nykyoloissa tarkoituksenmukaisena, että sianvuodasta valmistettaisiin kaikkia niitä nahkalaatuja, kuten esim. salkku-, käsilaukku-, puku-, kirjansitomo- ja koristenahkoja, joiden valmistukseen se soveltuu. Sianvuodasta olisikin sallittava valmistaa ainoastaan välttämättöminä pidettäviä nahkalaatuja, joita ovat: pohjanahka, kromivaljasnahka, kromipäällisnahka ja lapikasnahka.

Sianvuotien laatuluokittelu.

Jotta sikojen nylkemistyö tulisi todella huolellisesti suoritetuksi olisi sianvuodot luokiteltava neljään laatuluokkaan sekä niiden hinnoitus järjestettävä laatumaksuperiaatteeseen pohjautuvaksi. Toimikunta ehdottaa sianvuodot luoviteltaviksi seuraavalla tavalla:

I luokka: virheettömästi pistetyt ja piirretyt sekä verestä ja rasvasta huolellisesti puhdistetut, kiskomalla nyljettyt vuodot, joista on poistettu sorkat, kivekset, häntäruodot ja päänahka korvineen ja joissa ei ole nylkemisestä aiheutunutta reikää tai nahan valmistukselle haitallista viilosta eikä pinnan puolella rupea tai han-

kautumaa 10 senttimetriä etäämpänä virheettömässä piirtämisessä muodostuneesta reunasta ja jotka on, painoa keinotekoisesti lisäämättä, asianmukaisella tavalla säilytetty;

II luokka: vuodassa, joka voi olla joko kiskomalla tai veitsellä nyljetty, saa olla 10 senttimetriä etäämpänä reunasta enintään kaksi nylkemisestä aiheutunutta reikää tai yhdeksän nahan valmistukselle haitallista viillasta tahi enintään kolme rupea tai pintahankautumaa; vuotien käsittelyn tulee olla samanlainen kuin I luokan vuotien muuten, paitsi, että niissä saa olla pisto- ja piirrosvikoja;

III luokka: vuodassa, joka voi olla joko kiskomalla tai veitsellä nyljetty, saa olla 10 senttimetriä etäämpänä reunasta enintään neljä nylkemisestä aiheutunutta reikää tai kuusitoista nahan valmistukselle haitallista viillasta tahi enintään kuusi rupea tai pintahankautumaa; vuotien käsittelyn tulee olla samanlainen kuin I luokan vuotien paitsi, että niissä saa olla pisto- ja piirrosvikoja; sekä

hylkyluokka: vuodat, jotka eivät täytä III luokan laatuvaatimuksia sekä kaltattujen sikojen vuodat.

Sianvuotien hinnoitus.

Karjan haltijalle maksettava hinta.

Karjan haltijalle olisi sianvuodasta, siihen nyljettäessä kiinni jääneine rasvoineen, maksettava yleensä sama hinta kuin lihas-takin. Tätä periaatetta ei kuitenkaan voida täsmälleen noudattaa koska sianlihan hinta maan eri osissa on erilainen, kun sensijaan sianvuodan hinnan tulisi olla koko maassa sama. Näinollen olisi sianvuodasta karjan haltijalle maksettavana ylimpänä hintana koko maassa pidettävä A-luokkaisien sianlihan II hinta-alueen lisähintapiiriin tukkumyyntihintaa vakauttamispalkkioineen, mikä on tätä nykyä 41 markkaa kilolta.

Suolatun vuodan tukkumyyntihinta.

Jos karjan haltijalle tuoreesta sianvuodasta maksettavaksi ylimmäksi hinnaksi

määrätään 41 markkaa kilolta, muodostuu suolatun sianvuodan hinnoittelu, edellä selostettuja koenylkemistuloksia perusteina käyttäen, sekä pitäen kahta kuukautta vuotien keskimääräisenä varastomisaikana, seuraavanlaisiksi:

	Kilolta
Tuoreen vuodan hinta	41: —
Nylkemistyö ($5/6$ t $\times$ 1875 p : 8 kg $\times$ 55 p)	2: 50
Lihan lisääntyvän painohäviön vaikutus vuodan hintaan (0.5 % $\times$ 68 kg $\times$ 41 mk : 8 kg)	1: 74
Lihan lisääntyvien pakkauskustannusten vaikutus vuodan hintaan —	26
Suola	45
Hankinta-, suolaus- ja varastoimistyö	2: 50
Korko 2 kk:lta 6 %:n mukaan	48
Varaston vuokra	05
Teurastamokulut ja tarkastusmaksut —	50
Yleiskulut	1: —
	50: 48

Voittolisä, johon sisältyvät verot, 6 %	3: 03
	53: 51

Vuodan painon aleneminen varastomisaikana 5 %	2: 82
Suolatun I:a vuodan tukkumyyntihinta mk	55: 33

II luokkaan kuuluvan vuodan hinnan tulisi olla n. 10 % ja III luokkaan kuuluvan n. 20 % edellä mainittua hintaa alempi.

Hinnoituslaskelmaa laadittaessa on nyljettävien sikojen keskimääräisenä teuraspainona pidetty 76 kiloa ja sianvuotien painona 8 kiloa. Koska karjan haltija saa kaikista sianvuodista, laadusta riippumatta, yleensä saman hinnan, aiheuttaa alempiin laatuluokkiin joutuvien vuotien arvon aleneminen vuoden hankintaliikkeille tappioita. Näitä tappioita, joiden ennakolta arvioiminen on sangen vaikeata, ei laskelmassa ole lainkaan huomioitu. Puolustuslaitoksen erään yksikön teurastamolla nyljettyjen sianvuotien laatuluokittelu, joka suoritet-

tiin samoin perustein kuin naudan vuotien luokittelu, on antanut seuraavan tuloksen:

I luokka	245 kpl = 2,411 kg = 61.8 %
II „	154 „ = 1,488 „ = 32.2 %
Yhteensä	399 kpl = 3,899 kg = 100.0 %

Nylkemiskokemuksen lisääntyessä tulee luokittelutulos todennäköisesti melkoisesti paranemaan.

Hankintaliikkeen karjan haltijalle palauttaman vuoden hinnoitus.

Vuodanhankintaliikkeet joutuvat todennäköisesti karjan haltijoille palauttamaan varsin huomattavan osan käsittelemiensä sikojen vuodista. Tällaisissa tapauksissa hankintaliikkeellä pitäisi olla oikeus periä karjan haltijalta seuraavan hinnoituslaskelman mukainen korvaus kustannuksistaan:

Pohjanahka.

	Sianvuodasta	Lehmävuodasta
Valmista nahkaa 1 kg:sta vuotaa	270 gr	500 gr
Vuota-aine 1 kg:a kohden nahkaa	207: —	51: —
Uutokset	34: 69	34: 69
Kemikaalit	2: 60	2: 60
Työ	3: 90	3: 90
Yleiskulut	11: —	11: —
	259: 19	103: 19
Voittolisä 10 %	25: 91	10: 31
Pohjanahan hinta kilolta	285: 10	113: 50

Kromivaljasnahka.

	Sianvuodasta	Sonnivuodasta (yli 25 kg)
Valmista nahkaa 1 kg:sta vuotaa	1.3 nj	1.2 nj
Vuota-aine 1 nj:aa kohden nahkaa	43: 07	18: 40
Kypsennysaineet ja rasvat	4: 10	4: 10
Työ	2: 95	2: 95
Yleiskulut	5: —	5: —
	55: 12	30: 45
Voittolisä 10 %	5: 51	3: 05
Kromivaljasnahan hinta neliöjalalta	60: 63	33: 50

Kromipäällisnahka.

	Sianvuodasta	Lehmävuodasta
Valmista nahkaa 1 kg:sta vuotaa	1.6 nj	2 nj
Vuota-aine 1 nj:aa kohden nahkaa	35: —	12: 76
Kypsennysaineet ja rasvat	3: 02	3: 02
Työ	1: 95	1: 95
Yleiskulut	3: 10	3: 10
	43: 07	20: 83
Voittolisä 10 %	4: 31	2: 08
Kromipäällisnahan hinta neliöjalalta	47: 38	22: 91

	Kilolta
Nylkemistyö ($\frac{5}{6}$ t $\times$ 1875 p : 8 kg $\times$ 55 p)	2: 50
Lihan lisääntyvän painohäviön vaikutus vuoden hintaan ($0.5 \% \times 68 \text{ kg} \times 41 \text{ mk} : 8 \text{ kg}$)	1: 74
Lihan lisääntyvien pakkaus- kustannusten vaikutus vuoden hintaan —:	26
Teurastamokulut ja tarkastusmaksut —:	50
Yleiskulut	1: —
Yhteensä	6: —

Sianvuodista ja naudanvuodista valmistettävien nahkalaatujen hintojen välinen vertailu.

Vertailun perusteena on käytetty pääasiassa Suomen Nahkateollisuusliiton 24/2 1944 kansanhuoltoministeriön hintaosaston hyväksyttäviksi jättämiä hintalaskelmia. Suolatun sianvuoden hinnaksi on otettu 56: — ja suolatun lehmävuoden hinnaksi 25: 52 kilolta. Valmiiden nahkojen hinnat tarkoittavat tehtaan myyntihintoja ilman liikevaihtoveroa.

Haluamatta lausua mielipidettään siitä onko edellä olevia valmiin nahan hintoja pidettävä sopivina vaiko ei, on toimikunta tahtonut esittää laskelmat vain siinä tarkoituksessa, että saataisiin jonkinlainen käsitys sianvuodista ja naudanvuodista valmistettujen nahkalaatujen keskinäisistä hintauhteista. Sianvuodasta saatavaksi edellytetty pohjanahan määrä, 27 % sianvuodan painosta, on toimikunnan käsityksen mukaan kuitenkin todennäköisesti liian pieni.

Siannahan markkinointi.

Sianvuodista ja naudanvuodista valmistettujen nahkalaatujen hintojen välinen vertailu osoittaa, että sianvuodasta valmistettava nahka tulee maksamaan pyöreästi

sanottuna noin kaksi kertaa niin paljon kuin naudanvuodasta valmistettu nahka. Tämä seikka heikentää melkoisesti siannahan sijoitusmahdollisuuksia, sillä tälle valmisteelle ei voitane siviilikauppaa varten määrätä korkeampaa hintaa kuin vastaavalle naudanvuodasta valmistetulle nahalle. Toimikunta olettaa, että suurin osa sianvuodista jää kuitenkin karjan haltijain omaan käyttöön, mistä johtuen kauppaan tulevan sianvuodan määrä jäänee suhteellisen vähäiseksi. Häiriöiden välttämiseksi olisi se nahkamäärä, joka kauppaan tulevasta sianvuodista valmistetaan, sijoitettava puolustuslaitokselle. Puolustuslaitoksen nahan tarve onkin siksi runsas, että se voinee helposti vastaanottaa sen vähäisen siannahkamäärän, joka sille tullaan tarjoamaan.

Ehdotettujen toimenpiteiden arvioitu tulos.

Ehdottamiensa, vuotien kauppaan tulon edistämistä tarkoittavien toimenpiteiden vaikutuksen toimikunta arvioi seuraavaksi:

„Härkälain” soveltamis päätöksen muutos lisää vuotien vuotuista tuotantoa	Kiloa 25,000
Lihan lisäluovutusvelvollisuutta koskevien määräysten muutta-	

minen lisää vuotien vuotuista tuotantoa	225,000
Vuotien nahkatarvikkeisiin vaihtamista koskeva päätös tuo säännöstelyyn kauppaa orsivuotia	750,000
Sian vuotien säännöstely lisää vuotien vuotuista tuotantoa ..	500,000
Yhteensä	1,500,000

Loppupäätelmät ja ehdotukset.

Edellä olevan perusteella toimikunta pitää välttämättömänä, että

1) kotimaassa tuotetun häränlihan hintojen vakauttamisesta toukokuun 21 päivänä 1943 annetun lain soveltamista koskevan valtioneuvoston päätöksen 3 §:ää muutetaan niin, että sanotussa pykälässä oleva härän minimi-ikä, 1½ vuotta, jätetään pois ja sen asemesta määrätään, että vähintään 4 kuukautta ennen teurastusta kuohittu sonnivasikka, jonka teuraspaino on vähintään 60 kg, katsotaan tässä päätöksessä tarkoitetuksi häräksi. (Tämä kysymys on jo helmikuun 10 päivänä 1944 annetulla valtioneuvoston päätöksellä ratkaistu toimikunnan ehdottamalla tavalla);

2) maidon tuotantorajat, joiden alittamisesta lihan lisäluovutusvelvollisuus joh-

tuu, määrätään tuotanto- eikä kalenterivuositain; tuotantovuosi käsittää ajan heinäkuun alusta kesäkuun loppuun;

3) maidon kunnittaiset tuotantorajat korotetaan nykyisestä 800—1,700 litrasta 1,200—1,800 litraan, minkä alle tuotantoraja saisi olla ainoastaan kaikkein heikot tuottoisimmissa Pohjois- ja Itä-Suomen kunnissa;

4) lihan lisäluovutusvelvollisuus korotetaan 4 kilosta 5 kiloon nautayksiköltä jokaista maidon tuotantorajan alittavaa täyttä 100 litraa kohden maitoa;

5) lihan lisäluovutusvelvollisuuden alaisuudesta vapautetaan, paitsi karjan haltijan ainoata lehmää, siellä, missä maidon tuotantoraja on 1,200 litraa tai vähemmän, yksi lehmä kutakin karjan haltijan ruoka-

kuntaan kuuluvaa täyttä 3 henkilöä kohden ja muualla maassa yksi lehmä kutakin täyttä 4 henkilöä kohden;

6) karjan haltijalle, joka on tuotantovuonna toimittanut säännösteltyyn kulutukseen maitotaloustuotteita maidoksi muunnettuna yli aluetta varten vahvistetun tuotantorajan, myönnetään lievennystä lihan luovutusvelvollisuudesta siten, että luovutusvelvollisuus nautayksiköltä alenee 1 kilolla kutakin täyttä 100 litraa kohden maitoa, millä hänen säännösteltyyn kulutukseen toimittamiensa maitotaloustuotteiden määrä maidoksi muunnettuna keskimäärin lehmää kohden ylittää tuotantorajan, ei kuitenkaan yhteensä enempää kuin puolet hänen lihan luovutusvelvollisuutensa kokonaismäärästä;

7) ryhdytään toimenpiteisiin luomistautisten karjojen hävittämiseksi;

8) valtakunnan yhteyteen palautetulle alueelle määrätään lihan luovutusvelvollisuus sikojen osalta;

9) salattujen vuotien säännösteltyyn kulutukseen saamiseksi karjan haltijoille järjestetään mahdollisuus tämän vuoden touko—heinäkuun aikana Nahkatehtaitten Hankinta Oy:n järjestettävissä vuoden vastaanottopaikoissa vaihtaa vuotia nahkatarvikkeisiin niin, ettei vuodan ostokuittiin merkitä luovuttajan nimeä ja osoitetta ellei hän sitä nimenomaan halua;

10) vuotien jatkuvan salaamisen ehkäisemiseksi tehokkaasti valvotaan, että kaikkia teurastetuksi ilmoitettuja ja teuraiksi myytyjä eläimiä vastaavista vuodista tehdään kansanhuoltolautakunnalle selvitys;

11) porsastuotanto pyritään pitämään runsaana ja kehittämään se eri vuodenaikojen mukaisia sianlihan tuotantomahdollisuuksia vastaavaksi siten, että kevätporsaille määrätään huomattavasti korkeampi hinta kuin syysporsaille;

12) sianlihan tuotannon edistämiseksi taloussian kasvattajan omavaraisannos korotetaan 1½ kilosta 2 kiloon ruokakunnan jäsentä ja kuukautta kohden (Kansanhuoltoministeriö on jo maaliskuun 27 päivänä 1944 antanut asiasta päätöksen);

13) kansanhuoltoministeriön toimesta painatetaan tärkeimmät talouseläimen kasvatamista koskevat säännöstelymääräykset sisältävä ohjelehtinen, joka jaetaan talous-

eläimen ostolupaa pyytävälle kansanhuoltolautakuntien välityksellä;

14) kaikki ne, elopainoltaan vähintään 90 kiloiset siat, jotka teurastetaan hyväksytyissä tai kansanhuoltoministeriön määräämissä teurastamoissa, on nyljettävä;

15) sian nylkeminen suoritetaan mikäli mahdollista kiskomalla;

16) puolustuslaitoksesta lomautetaan sikojen nylkemistehtäviin heti nylkemispäätöksen voimaan tullessa 30 miestä sekä sen lisäksi ensi syksynä 30 miestä, mitkä miesmäärät Lihakeskusliikkeitten Luottamusneuvosto jakaa eri keskusliikkeiden kesken;

17) sian kiskomalla nylkemisen yleisesti tunnetuksi tekemiseksi tätä nylkemistapaa selostetaan kirjalla varustetuilla kirjoituksilla varsinkin maataloustuottajapiireihin leviävissä lehdissä sekä sen lisäksi painatetaan sikojen kiskomalla nylkemistä selostava, kuvilla varustettu ohjelehtinen, jota kansanhuoltolautakunnat jakavat karjan haltijoille;

18) sian vuodot luokitellaan neljään lauluokkaan (sivu 21);

19) karjan haltijalle sian vuodasta maksettavaksi ylimmäksi hinnaksi määrätään 41 markkaa kilolta, johon hintaan sisältyy myös sianlihan vakauttamispalkkio;

20) suolatun sianvuoden tukkumyyntihinnoiksi määrätään:

I luokassa	56: —
II „	51: —
III „	45: —
hylky „	alle 45: —

21) hankintaliike saa periä karjan haltijalle palauttamastaan sian vuodasta 6 markkaa kilolta nylkemis- ja teurastamokulujen sekä nyljetyn sianlihan lisääntyvän painohäviön- ja pakkauskustannusten peittämiseksi;

22) sian vuodista sallitaan valmistaa ainoastaan pohjanahkaa, kromivaljasnahkaa, kromipäällisnahkaa, sekä lapikasnahkaa;

23) sianvuodasta valmistettava nahka, joka on hinnaltaan huomattavasti naudanvuodasta valmistettavaa nahkaa kalliimpaa, saadaan sijoitetuksi puolustuslaitokselle;

24) lihan luovutusvelvolliselle, joka luovuttaa siasta saadun vuodan yleiseen kulutukseen, myönnetään lievennystä lihan luovutusvelvollisuudesta siten, että hänen katsotaan täyttäneen lihan luovutusvelvolli-

suuttaan kolme kertaa sian vuodan painoa, rasvoinen punnittuna, vastaavalla määrällä;

25) talouseläimen kasvattajalle ja muulle ei-lihanluovutusvelvolliselle, joka luovuttaa siasta saadun vuodan yleiseen kulutukseen, myönnetään suurempi liha-annos siten, että hänen ruokakuntaansa kuuluvilta otetaan lihakortit pois ainoastaan niin pitkäksi ajaksi kuin se paino edellyttää, joka saadaan kun nyljetyn sian painosta vähennetään 20 %;

26) sian haltijoille varataan mahdollisuus saada tuottamaansa sian vuotaa omaan käyttöönsä seuraavan, tilan viljelyspinta-alan pohjautuvan perusteen mukaan:

0—alle	2 ha	yksi sianvuota	vuodessa,
2—	„ 10 „	kaksi sianvuotaa	„ „
10—	30 „	kolme „	„ „

sekä 30 ha ylittävältä viljelyspinta-alan osalta 1 sianvuota kutakin alkavaa 50 ha:a kohden; ja

27) niille sian haltijoille, joiden ruokakuntaan kuuluvien henkilöiden tai ruokinassa olevien hevosten lukumäärä suhteessa tilan viljelysalaan on hyvin suuri, kansanhuoltolautakunta myöntää kansanhuoltoministeriön vahvistettavien perusteiden mukaan ylimääräisiä sianvuotien paritsemislupia.

Liitteet.

Liite N:o 1.

Alla esitettävissä tarkasteluissa edellyttämme vasikan emän normaalikuntoisena painavan n. 380 kg. Tämän suuruisen lehmän vasikka painaa syntyessään keskimäärin 28 kg ja tarvitsee normaalista kehitystään varten 8 ensimmäisen elinkuukauden aikana 470 ry. Poijärven mukaan kuluisi tällaisen vasikan ruokintaan 140 kg täysimaitoa ja 1,000 kg kuorittua maitoa. Kaurajauhoja edellyttämme annettavaksi vain 50 kg. Heinien ja laitumen osuudeksi jäisi silloin 225 ry, mikä määrä vastaa 560 kg heiniä. Ottaen huomioon, että vasikan ruokinnassa yleensä hukkautuu n. 15 % heinistä, olemme korottaneet heinistä ja laitumesta saatavaa rehuyksikkömäärää 10 prosentilla. Syysvasikan ruokinta muodostuisi näin ollen seuraavanlaiseksi:

Tapaus A.

140 kg täysimaitoa	47 ry	
1,000 „ kuorittua maitoa ..	154 „	
50 „ kaurajauhoja	42 „	} 290 ry
616 „ heiniä	248 „	
Yhteensä 491 „		

Tämän laskelman ohella esitettäköön myös toinen vaihtoehto, jossa rehuyksikköjen kulutus on suunnilleen sama kuin edellisessä:

Tapaus B.

300 kg täysimaitoa	100 ry	
500 „ kuorittua maitoa ..	77 „	
50 „ kaurajauhoja	42 „	} 316 ry
682 „ heiniä	274 „	
Yhteensä 493 „		

Tapauksissa A ja B edellyttämme vasikan painavan 8 kk:n ikäisenä 144 kg. Sen teurastuspainoksi edellyttämme 72 kg ja nahan painoksi 13 kg.

Tapauksessa C edellyttämme vasikan ruokituksi niukasti, siihen tapaan kuin eräässä Poijärven v. 1941 julkaisemassa koeselostuksessa on esitetty. Tällaisessa tapauksessa painaa vasikka 8 kuukauden ikäiseksi ehdittyään 100 kg. Sen ravinnonkulutukseksi olemme arvioineet 330 ry. Lisäksi tulee heinärehuyksikköjen määrän 10 prosenttinen korotus. Ajattelemme rehujen kulutuksen seuraavanlaiseksi:

Tapaus C.

200 kg täysimaitoa	67 ry	
170 „ kuorittua maitoa ..	26 „	
20 „ kaurajauhoja	17 „	} 259 ry
605 „ heiniä	242 „	
Yhteensä 352 „		

Kuten mainittiin, painaa tällainen vasikka 8-kuukautisena 100 kg. Teuraspainoksi edellyttämme 45 kg ja nahan painoksi 10 kg.

Täysimaidon ohella kuluu vasikkain lihotuksessa myös kuorittua maitoa, jonka lisätty käyttö navetassa olisi omiaan vähentämään sianlihantuotannon edellytyksiä. Perunoita ja juurikkaita ei ole otettu mukaan edellä esitettyihin rehuyhdistelmiin, koska niitä ei nähtävästi tulisi yleisemmin käyttämään vasikkain rehuina, joiksi ne eivät alhaisen valkuaispitoisuutensa vuoksi sovellukaan. Vasikoille annettavien heinien on oltava parhaita, mitä talo voi tarjota. Huonompien heinien syöttö johtaa erittäin suuriin hukkaantumisprosentteihin. Samoin on vasikkain laitumeksi varattava talon parhaat laidunpaikat. Olkia ei alle 8 kuukautisille vasikoille voida lainkaan syöttää.

Kaurajauhojen, heinien ja laitumen syöttö vasikoille merkitsee vastaavaa vähennystä lypsykarjan maidontuotantorehusta. Kertomalla näiden rehujen yhteen-

laskettu ry-määrä luvulla 2.5 saamme sen maitomäärän, minkä muodostuksen nämä rehut lypsylehmille syötettyinä takaavat. Kun lisäämme tähän maitomäärään vasikalle suorastaan syötettävän täysimaidon määrän, saadaan

tapauksessa A	$720 + 140 =$	860 kg maitoa
” B	$790 + 300 =$	1,090 ” ”
” C	$650 + 200 =$	850 ” ”

Nämä ovat ne maitomäärät, jotka joutuisivat vasikan kasvatukseen tähden pois väestön ravitsemisesta. Toiselta puolen saadaan vasikoista lihan ja teurastuksen sivutuotteiden muodossa ravintoa seuraavasti:

Tapaukset A ja B.

8-kuukautisessa ..	$74 \times 1,000 =$	74,000 Cal.
pikkuvasikassa ..	$12 \times 700 =$	8,400 ”
lisäys 8 kuukaudessa		65,600 ”

vastaten 94 kg maitoa.

Tapaus C.

8-kuukautisessa ..	$47 \times 1,000 =$	47,000 Cal.
pikkuvasikassa ..	$12 \times 700 =$	8,400 ”
lisäys 8 kuukaudessa		38,600 ”

vastaten 55 kg maitoa.

Maitokiloina lausutuksi nettotappioksi saadaan siis

tapauksessa A	$860 - 94 =$	766 kg maitoa
” B	$1,090 - 94 =$	996 ” ”
” C	$850 - 55 =$	795 ” ”

Vasikanlihan muodossa saatu hyvitys on siis ravintobilanssin kannalta tarkasteltuna varsin vähäinen. Ravintoarvotappio on tapauksessa A 89 %, tapauksessa B 91 % ja tapauksessa C 94 %.

Lisäksi on vielä otettava huomioon kuorittu maidon menetyksen vaikutus sian lihantuotantoon. Noin 600 kg kuorittua maitoa tarjoaa edellytykset sian kasvattamiselle vähintään 100 kilon painoiseksi (elop.) jos perunoita on riittävästi käytettävissä, ts. jokainen 600 kilon erä kuorittua maitoa riittää edellytykset yhden lihotussian pitämiseltä. Tapauksessa A 10 vasikkaa riittää mahdollisuuden 17 sialta, tapauksessa B 8 sialta ja tapauksessa C 3 sialta.

Ravintobilanssitarkastelu voidaan suorittaa myös siten, että, paitsi vasikkain kasva-

tukseen kuuluvaa täysimaitoa, myös kuorittu maito ja kaurat ajatellaan käytettäväksi välittömästi väestön ravitsemiseen, niitä sian tai lehmän kautta muuntamatta. Tällöin ajattelempa kaurasta saatavan 50 % kuorivapaata tuotetta. Vain heinät ajatellaan lypsykarjan avulla jalostettaviksi. Näin laskien saadaan väestön käyttöön kelpavaa ravintoa

tapauksessa A	965,000 Cal.
” B	957,000 ”
” C	656,000 ”

ja ravintoarvotappioksi tapauksessa A 93 %, tapauksessa B 93 % ja tapauksessa C 94 %.

Jos vasikkain kasvatuksessa käytettäisiin suuremmat määrät väestön ravitsemiseen kelpavia rehuaineita, kuten viljaa ja perunoita, muodostuisi bilanssilaskelma vasikanlihan tuotolle vieläkin epäedullisemmaksi.

Tapauksessa C on vasikan ruokinta siinä määrin heikko, että täydellisen epäonnistumisen vaara, vasikan sairastumisen ja siitä aiheutuvan ennen aikaisen teurastuksen muodossa, on varsin suuri. Yleensäkin on huomattava, että vasikat eivät nykyään synny yhtä elinvoimaisina kuin normaaliaikoina, joten epäonnistumisia voi sattua voimakkaamminkin ruokittaessa. Todennäköistä on, että maanviljelijät pyrkisivät kasvattamaan vasikoita lähinnä tapauksen B mukaisesti. Monin paikoin kuitenkin kuorittu maidon puute, joka muodostaisi vasikoita runsaammin eloon jätettäessä entistäkin pahemmaksi, johtaisi melkoista suurempien täysimaitomäärien käyttöön.

Ilmeistä on, että vasikkain kasvatusta muodostuisi maanviljelijöille useimmissa tapauksissa erittäin raskaaksi rasitukseksi. Sovelluttamalla edellä esitettyihin laskelmiin toiselta puolen maidosta ja toiselta puolen lihasta saatavat hinnat, saadaan helposti muodostetuksi summittainen kuva tällaisen tuotannon kannattavuudesta.

Lisäystä vasikkain kasvattamisesta aiheutuva maidontuotantorehujen puute ei varmaankaan tulisi heti välittömästi näkyviin koko syntynyttä rehuyksikkövajasta vastaavassa määrässä, koska lehmät aluksi pystyisivät lypsämään lihoistaan ja siten osittain peittämään ravintovajasta. Myöhemmässä vaiheessa tämä „ennakkomaksu” kuitenkin tulisi suoritettavaksi takaisin, jo-

ten lopputulos varmastikin tulisi olemaan edellä esitettyjen laskelmien mukainen, jopa vieläkin huonompi, koska pahasti ehtyneiden ja sen ohessa pahasti laihuneiden lehmien tuotantoa ei ole mahdollista myöhemmissä vaiheissa saada normien mukaisella ruokinnalla palautumaan entiselleen. Ylen heikoksi käyvä ruokinta johtaa epäilemättä myös karjakannan terveydentilan huononemiseen, ennen kaikkea lisääntyvän hedelmättömyyden muodossa.

Ne maitomäärät, jotka joutuisivat vasikain kasvattamisen kautta pois väestön ravitsemisesta, ovat kussakin yksityistapauksessa niin suuria, etteivät monet lehmät kaiken kaikkiaan nykyoloissa pysty kovin paljon enempää tuottamaan. Näin ollen on lähellä ajatus, että vuotatilanteen parantamiseksi olisi kenties syytä harkita, eikö olisi mahdollista yrittää tehostaa huonotuottoisten eläinten karsimista karjoistamme. Kenties tällainen menettely, ankarastikin toteutettuna, tuottaisi karjataloudellemme ja maidontuotannollemme vähemmän vahinkoa kuin ehdotettu vasikkain kasvatuksen lisääminen. Täten myös saataisiin nahkatilanteeseen nopeampi parannus kuin vasikoita kasvattamalla. Edelleen olisin sitä mieltä, että sikojen nylkeminen olisi nopeasti saatava mahdollisimman yleiseksi ja että nyljettäväksi määrättäisiin myös verrattain pieniä sikoja.

Tässä yhteydessä on syytä tarkastella ravintotappioita sikojen lihotuksessa. Tätä kysymystä on allekirjoittanut käsitellyt v. 1940 aikakauslehden „Maatalousnainen” numerossa 8. Mainitussa kirjoituksessa on edellytetty sialle syötetyksi kuorittua maitoa, perunoita ja viljaa. Tulopuolelle on otettu eläimestä saatavan ravinnoksi kelpaavan aineksen koko määrä. Lopputulos tarkastelusta on seuraavanlainen:

1) Lihotettaessa 11 kilon painoisesta 90 kilon painoiseksi kuluu 320 ry ja saadaan tuotetuksi 248,000 Cal. Ravintoarvotappio on 78 %.

2) Lihotettaessa 150 kilon painoiseksi kuluu 670 ry ja saadaan tuotetuksi 640,000 Cal. Ravintoarvotappio on 73 %.

Laskelmissa on edellytetty, että lihottaminen tapahtuu nopeasti, niin että elatusrehun osuus jää mahdollisimman vähäiseksi. 100 kilon elopaino edellytetään saavutetta-

vaksi 7 kk:n iässä. Tällainen lihotus lie-nee nykyoloissa vain harvoissa tapauksissa mahdollinen. Painonkehityksen tapahtuessa hitaammin, muodostuu myös ravintobilanssi epäedullisemmaksi. Tappioprosentti nousee käsitykseni mukaan useimmissa tapauksissa yli 85:n.

Jos ajattelemme sikaa kohti liikeneväksi 600 kg kuorittua maitoa ja 100 kg kaurajauhoja, tarvittaisiin lisäksi 700 tai 2,500 kg perunoita, riippuen siitä, ruokitaanko sika 100 vaiko 150 kilon painoiseksi. Jälkimmäisessä tapauksessa olisi kuitenkin välttämättöä korvata osa perunamäärästä viljalla.

Elintarviketilanne on kuluvana talvikautena ollut varsin tyydyttävä. Tämä seikka ei kuitenkaan oikeuta meitä suhtautumaan kevytmielisellä luottavaisuudella seuraavan talvikauden tilanteeseen. Lukuisat tosiseikat viittaavat siihen, että vaikeutemme silloin voivat olla erinomaisen suuret. Jos ensi kesä sattuisi antamaan keskinkertaista heikkomman sadon, voi elintarvikepula kehittyä suoranaiseksi nälänhädäksi. Tällaisen mahdollisuuksien edessä olisi erittäin arveluttavaa ryhtyä toimenpiteisiin, jotka välttämättömästi johtaisivat maidontuotannon ja erikoisesti yleiseen kulutukseen tulevan maidon ja voirasvan saannin vähene-miseen. Tällaiset toimenpiteet olisivat omiaan aiheuttamaan levottomuutta ja vakavalaatuista tyytymättömyyttä sekä maa-seutu- että kaupunkilaisväestön piirissä. Kuluttajaväestömme yleinen terveydellinen kunto ei myöskään ole sellainen, että olisi varaa vähentää terveydellisesti niin ensiluokkaisen tärkeiden elintarvikkeiden kuin maidon ja voion osuutta ruokavaliossa. Tällainen vähennys ei tilapäisenäkään ilmiönä, esim. tämän kevät- ja ensi kesäkauden aikana, saa tulla kysymykseen, koska meidän on huolehdittava siitä, että väestön kunto ja kestävyys ensi talvikauden alkaessa olisi mahdollisimman hyvä.

Tässä kirjoituksessa esitetyt laskelmat ravintobilanssista sikojen ruokinnassa osoittavat selvästi, että elintarviketilanteen mahdollisesti vaikeutuessa varsin pian joudutaan vaiheeseen, jossa sikakantaa on ryhdyttävä nykyisestään rajoittamaan. Oireelliseksi on varmaan katsottava Saksassa vastikään annettu määräys sikakannan pienentämisestä.

Helsingissä, tammikuun 25 päivänä 1944.

Lauri Paloheimo.

Vastalause.

Maitotuotannolle annettu tukipalkkio vaikuttaa oleellisesti teuraskarjan kasvatukseen haitallisesti. Vähänkin laskutaitoinen karjankasvattaja ei ryhdy vasikkaa elättämään teuras-sänkiäiseksi tai mullikaksi nykyisillä lihanhinnoilla, koska hän tietää saavansa maksuksi 3 kuukauden sänkiäisen lihasta ja vuodasta yhteensä vain sen rahsumman, minkä edestä vasikka juottoasteellaan juo maitoa.

N.s. härkälain nojalla karjan kasvattajalle on taattu v. 1946 loppuun saakka kaksinkertainen kulloinkin voimassa olevan naudanlihan hinta edellytyksellä, että sonnivasikka on kuohittu ja että se on saavuttanut vähintään 1½ v. iän. Alentamalla härän ikärajaa 8 kk saakka tosin saadaan sellainen parannus aikaan, että härkiä pysyvät kasvattamaan hyvin monet sellaisetkin tuottajat, jotka tähän saakka rehujen ja navettatilan takia eivät ole siihen pystyneet. Mutta sonnivasikan kuohiminen on tuottanut ja tulee tuottamaan vaikeuksia,

koska siihen nykyisen sotatilan takia ei ole riittävästi ammattitaitoista työvoimaa ja kuohimiskustannus on korkea. Puolentoista vuotisen härän liha ja vuota eivät eroa vastaavanikäisestä sonnimullikan lihasta ja vuodasta niin, että kuohiminen olisi tarpeen.

Nahkatilanteemme on kriittinen, koska sotalaitoksemme ei nykyistä typistettyä nahantarvettaan saa täytettyä kotimaisesta vuotatuotannosta.

Tilanteen ollessa nahantarpeemme kannalta näin vakava, on erittäin tärkeää, että kotoiselle vuotatuotannolle annetaan kaikki edellytykset nopeasti laajentua. Allekirjoittanut vastalauseen tekijä ehdottaa täten, että valtioneuvosto antaisi eduskunnalle esityksen päätökseksi kotimaassa tuotetun sänkiäisen ja mullikan lihan hinnan vakauttamiseksi suoritettavista palkkioista sekä tämän lain soveltamista koskevan päätöksen. Päätösehdotukset seuraavat liitteinä.

Helsingissä, helmikuun 1 päivänä 1944.

Erkki Salminen.

Laki

kotimaassa tuotetun sänkiäisen ja mullikan lihan hinnan vakauttamiseksi suoritettavista palkkioista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §.

Sänkiäisen ja mullikan vuotien sekä niiden lihan kauppaan saannin edistämiseksi suoritetaan kotimaassa tuotetusta vuoden 1945 aikana teurastettujen sänkiäisten ja mullikan lihasta palkkiota niin paljon, että tällaisen lihan tukkumyyntihinta vakauteen kaks kertaa niin suureksi kuin tällaisen lihan nykyisin voimassa oleva tukkumyyntihinta.

2 §.

Valtioneuvoston asiana on vahvistaa perusteet, joiden mukaan 1 §:ssä tarkoitet-

tuja palkkioita maksetaan sekä antaa muut tarkemmat määräykset, jotka tämän päätöksen täytäntöönpanemiseksi ja soveltamiseksi ovat tarpeen.

3 §.

Joka jättää noudattamatta tai muulla tavoin rikkoo määräyksiä, jotka tämän lain nojalla annetaan, tai sitä yrittää, rangaistetaan niinkuin säännöstelyrikosten rankaisemisesta annetussa laissa on säädetty.

Valtioneuvoston päätös

kotimaassa tuotetun sänkiäisen ja mullikan lihan hinnan vakauttamiseksi suoritettavista palkkioista annetun lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta.

Annettu Helsingissä   päivänä   kuuta 1944.

Valtioneuvosto on kotimaassa tuotetun sänkiäisen ja mullikan lihan hinnan vakauttamiseksi suoritettavista palkkioista annetun lain 2 §:n nojalla kansanhuoltoministeriön esittelystä määrännyt:

1 §.

Sänkiäisen ja mullikan vuotien sekä niiden lihan hankinnan ja kaupan saannin edistämiseksi suoritetaan tällaisesta kotimaassa tuotetusta lihasta sen hinnan vakauttamiseksi palkkiota valtion varoista sen mukaan kuin tässä päätöksessä määrätään.

2 §.

Tämän päätöksen 1 §:ssä tarkoitettua vakauttamispalkkiota maksetaan vain sellaisen sänkiäisen tai mullikan osalta, joka elävänä luovutetaan hyväksytylle lihan hankintaliikkeelle ja teurastetaan hyväksytyssä teurastamossa vuoden 1945 aikana. Vakauttamispalkkion maksamisen edellytyksenä on lisäksi, että eläimen ruhopaino on ollut vähintään 60 kiloa ja enintään 120 kiloa ja että asianomaisella teurastamolla tarkastajana toimiva eläinlääkäri on antanut todistuksen tästä ja siitä, että eläin hänen käsityksensä mukaan on sänkiäinen tai mullikka.

Siitä, että se, joka tämän päätöksen mukaisesti on elävänä teurastettavaksi luovuttanut sänkiäisen tai mullikan, saa laskea hyväkseen eläimen vuoden pistearvon puoleltoista kertaisena, määrätään erikseen.

3 §.

Vakauttamispalkkiot suoritetaan lihan hankintatoimintaa johtavien keskusliikkeiden välityksellä.

Keskusliikkeen tulee valvoa:

että sellaisesta sänkiäisen ja mullikan lihasta, jonka osalta tämän päätöksen mukainen vakauttamispalkkio suoritetaan, maksetaan tämän palkkion edellyttämä korotettu hinta niille tuottajille, joille tällainen hinta on tarkoitettu suoritettavaksi ja että korotettu hinta suoritetaan heille viivytystä, joko asianomaisten sopimana tai aikaisempaa käytäntöä vastaavana ajankohtana;

että varoja suoritetaan ainoastaan niiden saantiin tämän päätöksen mukaisesti oikeutetuille; ja

että suoritettavat varat vastaavat sitä määrää, mihin varojen saajalla on oikeus.

Edellä 1 ja 2 momentissa sanottujen tehtävien suorittamisesta on asianomaisella liikkeellä oikeus saada korvaus valtion varoista. Keskusliikkeelle tuleva korvaus, johon sisältyy myöskin keskusliikkeen alaisilleen hankintaliikkeille asianomaisten keskinäisen sopimuksen mukaisesti maksettava korvaus hankintaliikkeelle aiheutuvista korkokustannuksista, on 2 prosenttia liikkeen välityksellä suoritettavien sänkiäisten ja mullikan lihan hinnan vakauttamispalkkioiden yhteisestä määrästä.

Liikkeen, jonka välityksellä 1 momentissa tarkoitettuja varoja suoritetaan, tulee antaa kansanhuoltoministeriölle sen hyväksyttävä vakuus siitä, että varat käytetään asianmukaiseen tarkoitukseen.

4 §.

Lihan hankintaliikkeellä on oikeus saada vakauttamispalkkiota liikkeen tai sen ostosiamiehen liikkeen lukuun ostokuittia tai puolustuslaitoksen ottotodistetta vastaan elävänä hankkiman ja hyväksytyssä teuras-tamossa teurastuttaman sänkiäisen ja mul-likan lihan osalta. Palkkion määrä on 17 markkaa eläimen ruhon painon mukaan lasketulta kilolta.

Vakauttamispalkkion saamisen ehtona on, että hankintaliike:

1) suorittaa karjan haltijalle hankkimas-taan sänkiäisen tai mullikan lihasta viivy-tyksettä joko asianomaisten sopimana tai aikaisempaa käytäntöä vastaavana ajankoh-tana vakauttamispalkkion edellyttämän ko-rotetun hinnan; ja

2) toimittaa säännöstelymääräysten mu-kaisen selvityksen yhteydessä asianomaiselle keskusliikkeelle erikseen ilmoituksen hank-kimansa lihan määrästä sekä tätä määrää vastaavat ostokuittien tai ostotodisteiden asianomaiset kappaleet.

Vakauttamispalkkion suorittaa hankinta-liikkeelle se keskusliike, jonka alainen hankintaliike on. Keskusliikkeelle suorittaa sen maksettavien palkkioiden edellyttämät va-rat kansanhuoltoministeriö, sittenkuin liike on toimittanut ministeriölle niistä selvi-tykset.

5 §.

Tässä päätöksessä tarkoitetut palkkiot ja avustukset suoritetaan kultakin kuukau-delta jäljestäpäin sittenkuin varojen saan-tiin oikeutettu on toimittanut niitä maksa-valle asianmukaisen, tämän tarkastaman ja hyväksymän selvityksen. Kansanhuoltomi-nisteriö voi kuitenkin suorittaa ministe-riöltä palkkiot vastaanottavalle tulevat va-rat jo ennenkuin varojen saajan toimittama selvitys on tarkastettu ja hyväksytty, mi-käli tämän on asettanut ministeriön hy-väksymän vakuuden niiden varojen takaisin maksamisesta, jota sille ehkä on suoritettu

yli tämän päätöksen mukaan maksettavan määrän.

6 §.

Jos sen korvauksen määrästä, joka tämän päätöksen 3 §:n 3 momentissa tarkoitettulle liikkeelle tai meijerille on sanotuissa mo-menteissa vahvistetun perusteen mukaisesti suoritettava, syntyy erimielisyyttä, käsitel-lään sitä koskeva asia oikeudessa.

7 §.

Niillä liikkeillä, jotka suorittavat 3 §:n mukaista valvontaa on oikeus saada tarvit-tavia tietoja niiltä, joille liikkeen välityk-sellä suoritetaan tässä päätöksessä tarkoi-tettuja palkkioita. Niin ikään on liikkei-den tai järjestöjen asianomaisilla toimihen-kilöillä oikeus suorittaa valvonnan edellyt-tämiä tarkastuksia, mikäli se, johon tarkas-tus kohdistuu, ei ole asianomaiselta kansan-huoltopiirin toimistolta vaatinut tarkastus-oikeuden kieltämistä liikkeen tai järjestön toimihenkilöiltä, jolloin tarkastuksia saavat suorittaa vain asianomaiset viranomaiset.

Viranomaisia, joilla on oikeus suorittaa tämän päätöksen noudattamisen valvomista tarkoittavia tarkastuksia, ovat poliisi ja kansanhuoltoviranomaiset.

8 §.

Tähän päätökseen sisältyvien ja sen no-jalla annettujen määräyksien noudatta-matta jättämisestä ja muusta rikkomisesta sekä rikkomisen yrityksestä on rangaistus ja muut seuraamukset määrätty väestön toimeentuloa vaarantavien rikosten rankai-semisesta annetussa laissa.

9 §.

Tarkempia ohjeita tämän päätöksen so-veltamiseksi antaa tarvittaessa kansanhuol-toministeriö, jolla myös on oikeus myöntää poikkeuksia sen määräyksistä, ei kuiten-kaan palkkioiden määrien osalta.

Helsingissä päivänä kuuta 1944.

Kansanhuoltoministeri

Osastopäällikkö

Helsingissä,
28 p:nä maaliskuuta 1944.
N:o

Vuotatoimikunnalle.

Maidon tuotanto- ja tarkkailurajat ovat kansanhuoltoministeriössä jatkuvasti määrättyt asiantuntijoita hyväksi käyttäen huollisuuden harkinnan jälkeen. Niinpä niitä määrättäessä on pyydetty lausuntoja kansanhuoltopiireiltä, maanviljelysseuroilta, maataloustuottajien liitoilta sekä paikallisilta kansanhuoltolautakunnilta. Tämän paikallistuntemuksen lisäksi on erilaiseen tuotantorajaan maan eri puolilla johtanut viranomaisten tietoisuus siitä, että maamme eri osissa ovat luontaiset edellytykset, ruokinta- ja hoitomahdollisuudet, viljelystaso ja -tekniikka sekä karjarodut tuotantomahdolluuksiltaan niin erilaiset, että maidon tuotanto- ja tarkkailurajoissakin täytyy olla huomattavia eroavaisuuksia maan eri osien välillä.

Edelläolevaan viitaten allekirjoittanut ei voi hyväksyä mietinnön sitä kohtaa, jossa sanotaan, että „maidon tuotantorajat mää-

rättäisiin yleensä 1,200—1,800 litraan”, vaan esitän kunnioittaen seuraavaa:

Koska lihan lisäluovutusvelvollisuus tulee kohdistumaan huonoissa olosuhteissa oleviin karjoihin ja koska nämä joutuvat vuoden 1943 jälkipuoliskolta kahteen otteeseen lihan lisäluovutusvelvollisuuden alaisiksi, muodostuu lihan lisäluovutusvelvollisuus liian ankaraksi toimenpiteeksi muutenkin vaikeassa asemassa oleville karjanhaltijoille. Tämän vuoksi ei tarkkailurajoja olisi entisestään korotettava tässä vaiheessa. Jos siihen vaikean nahkatilanteen vuoksi kuitenkin ollaan pakotettuja menemään, olisi korotus toimitettava eri kunnissa suhteellisesti yhtä paljon nykyisiin tuotanto- ja tarkkailurajoihin verrattuna. Muunlainen korottaminen saisi aikaan valituksia ja tyytymättömyyttä, joka monessa tapauksessa olisi aiheellista.

Eemil Yöntilä.

Kokonaan nyljetty.

Karjakunta r. 1.

N:o	Nylkeminen ja nahan puhdistus min.	Nahan paino puhd. kg	Kaavimisjätteet kg	Ruhon paino teor. jälkeen kg	Ruhon paino häviö 2 vrk. %	Ruhon paino teor. jälkeen kg
1	75	9.4	1.3	61.0	2	—
2	57	7.5	1.7	80.0	—	—
3	51	9.5	1.5	84.0	—	—
4	—	—	—	—	—	—
5	95	15	4.1	151	1.8	—
6	46	12.9	1.1	121.0	—	119.0
7	80	31	1.45	115	2.3	—
Selkämä nyljetty.						
1	90	3.4	1.7	64.0	2.1	—
2	70	3.5	1.0	61.0	—	—
3	75	4.5	1.5	92.0	—	—
4	80	4.05	1.2	100.5	1.4	—
5	—	—	—	—	—	—
6	—	—	—	—	—	—
7	95	27.3	2.7	179.0	1.7	—

Ruhosta, joiden kohdalle olemme vetaneet viivan emme ole vielä saaneet koetuloksia.

11 sikaa nyljetty.

Osuusteurastamo Itikka r. 1. Seinäjoki.

N:o	Ruhon paino teor. jälk. kg	Ruhon paino 1 vrk. kul. kg	Painotappio %	Nahan paino teor. jälk.		Kaavimisjätt. paino		Muist.	Työaika
				kg	%	kg	%		
1	97.5	95.5	2.1	11.0	11.3	2.5	22.7	Lihotussika	60 min.
2	134.0	131.5	1.9	14.0	10.4	4.0	28.6	»	70 »
3	44.5	43.5	2.2	7.0	15.7	3.0	42.9	»	50 »
4	82.0	80.5	1.8	11.0	13.4	3.0	27.3	»	50 »
5	192.5	189.0	1.8	70.0	36.4	—	—	Karju	36 »
6	153.0	150.0	2.0	15.5	10.1	3.5	22.6	Emakko	64 »
7	168.0	165.0	1.8	21.0	12.5	5.0	23.8	»	40 »
8	88.5	86.5	2.3	10.0	11.3	3.0	30.0	Lihotussika	50 »
9	95.0	93.0	2.1	10.5	11.1	1.5	14.3	»	40 »
10	108.0	106.0	1.9	12.0	11.3	3.0	25.0	»	50 »
11	133.5	130.5	2.2	18.5	13.9	4.0	21.6	Emakko	50 »
	1,296.5	1,271.0	2.0	200.5	15.5	32.5	25.8		

Lounais-Suomen Osuusteurastamo r.l. Turku.

10 sikaa kokonaan nyljetty.

N:o	Ruhon paino teur. jälk. kg	Ruhon paino 1 vrk. k. kg	Painotappio %	Ruhon paino 2 vrk. kul. kg	Painotappio %	Nahan paino teur. jälk.		Nahan paino 2 vrk. kul. kg	Painotappio %	Kaavimis- jätt. paino		Muist.	Työaika
						kg	%			kg	%		
1	67	66	4.5	65.5	2.2	7.6	11.2	7.4	2.6	0.7	9.2	Emakko »	16 t. 20 min. nahk. 1.5 t. 1 sika 1.6 t. 1 » 0.453 t. tav. teur.
2	63	62	1.6	61.7	2.1	10.1	16.0	8.9	11.9	1.0	9.9		
3	81	80	1.2	79.6	1.7	10.3	12.6	9.8	9.7	1.3	12.6		
4	94	93	1.1	92.3	1.8	9.3	10.0	—	—	1.4	15.1		
5	107	105	1.9	104.0	2.8	11.0	10.9	10.8	1.8	3.0	27.3		
6	107	105.5	1.4	104.5	2.3	9.9	9.3	9.8	1.0	1.6	16.2		
7	134	132.5	1.1	131.8	1.6	11.3	8.4	11.1	1.8	3.0	26.5		
8	141	138.5	1.8	138.0	2.1	12.3	9.0	12.1	1.6	3.0	24.4		
9	142	139.5	1.8	139.0	2.1	15.4	10.8	14.7	4.5	4.0	26.0		
10	172	169	1.7	168.5	2.0	20.5	11.5	19.7	3.9	1.7	8.3		
	1,108	1,091	1.5	1,084.9	2.1	117.7	10.6	103.8	4.3	20.7	17.6		
10 sikaa, selkä nyljetty.													
1	67	65.5	2.2	65.3	2.5	2.9	4.3	2.8	3.4	0.6	20.7	Emakko »	24 t. nahk. 1 t. 1 sika 2.4 t. 1 » 0.453 tav. teur.
2	70	68.5	2.1	68.3	2.4	3.1	4.4	3.0	3.2	1.2	38.7		
3	88	86.5	1.7	86.2	2.0	3.0	3.4	2.8	6.7	1.0	33.3		
4	93.5	92.5	1.1	92.0	1.6	4.1	4.4	4.0	2.4	1.7	41.5		
5	110	107	2.7	106.5	3.2	3.2	2.9	3.1	3.1	1.0	31.3		
6	114	112	1.8	111.6	2.1	4.2	3.7	4.1	2.4	1.4	33.3		
7	129	127	1.6	126.8	1.7	4.5	3.5	4.4	2.2	1.3	28.9		
8	129	126.5	1.9	126.2	2.2	3.8	2.9	3.8	—	1.0	26.3		
9	174	171	1.7	170.4	2.1	6.0	3.4	—	—	2.0	33.3		
10	183	179	2.2	178.5	2.5	5.5	3.0	5.4	1.8	2.6	47.3		
	1,157.5	1,135.5	1.9	1,131.8	2.2	40.3	3.5	33.4	2.6	13.8	34.2		

Suur-Savon Osuusteurastamo r.l. Mikkeli

11 sikaa, nyljetty kokonaan.

N:o	Ruhon paino teur. jälk. kg	Ruhon paino 1 vrk. kul. kg	Paino tappio %	Ruhon paino 2 vrk. kul. kg	Paino tappio %	Nahan paino teur. jälk.		Kaavimisjätt. paino		Työaika
						kg	%	kg	%	
1	49	48	2.0	48	2.0	8	16.3	2	25.0	50 min
2	70.4	69	2.0	68.3	3.0	7.5	10.6	2.5	33.3	50 »
3	75.5	74	2.0	73.5	2.6	8.5	11.3	3.5	41.2	50 »
4	81.6	80	2.0	79.6	2.5	7	8.6	2	28.6	55 »
5	105	103	1.9	102.5	2.4	10	9.5	5	50.0	55 »
6	113	110	2.7	109.5	3.1	11	9.7	6	54.5	60 »
7	117	115	1.7	114.0	2.6	10	8.5	7	70.0	60—70 min.
8	171	168	1.8	167	2.3	17	9.9	6	35.3	60—70 »
9	112	110	1.8	109.6	2.1	13	11.6	8	61.5	60—70 »
10	124	122	1.6	121.5	2.0	15	12	3	20.0	60—70 »
11	154	151	1.9	150	2.6	34	22.1	16.5	48.5	60—70 »
	1,172.5	1,150.0	1.9	1,143.5	2.5	141.0	12.0	61.5	43.6	
9 sikaa, selkä nyljetty.										
1	71	70	1.4	69.7	1.8	4	5.6	1	25.0	60—70 min.
2	76.5	75	2.0	74.5	2.6	3.5	4.6	1.5	42.9	60—70 »
3	77	76	1.3	76	1.3	11	14.3	6	54.5	60—70 »
4	90	88	2.2	87.2	3.1	9	10.0	4	44.4	60, »
5	97.5	96	1.5	95.4	2.2	3.5	3.6	1	28.6	75—80 »
6	96	95	1.0	94.7	1.4	4	4.2	1.5	37.5	70—80 »
7	168	166	1.2	165	1.8	7	4.2	2	28.6	1 t. 40 min.
8	165	163	1.2	162.5	1.5	6.5	3.9	2	30.8	1 » 40 »
9	113	111	1.8	110	2.7	13	11.5	5	38.5	1 » 40 »
	954	940	1.5	935	2.0	61.5	6.4	24.0	39.0	

Tuottajain Lihakeskuskunta r.l. on laatinut edellä olevista osuusteurastamoiden koenylkemistuloksista seuraavan työkustannuslaskelman:

Lounais-Suomen Osuusteurastamo r.l.

Tapaus I. Teurastajan kuu-

kausipalkka ..... 3,275: — mk.

Kesälomapalkka kk. kohti 136: 30 „

Työpalkka tuntia kohti 200 tunnin

mukaan kk:ssa 16: 35

Kesälomapalkan osuus tuntia kohti —: 68

17: 03

Työn johto ja valvonta 10 %

17: 03 mk:sta 1: 70

Työtunnin hinta 8-tuntisena päi-

vänä ..... mk 18: 73

10 tuntia à 18: 73

187: 30

2 „ à 18: 73 + $\frac{50 \times 18: 73}{100} = 28: 10$ 56: 20

8 „ à 18: 73 + $\frac{100 \times 18: 73}{100} = 37: 46$ 299: 68

20 tuntia maksaa ..... mk 1,543: 18

1 tunnin keskimääräinen työpalkka .. mk 27: 15

Sian teurastus maksaa nykyoloissa koneita käytettäessä kappaletta kohti ilman

nylkemistä:

Työ ..... $0.453 \times 18: 73 = 8: 48$

Tapaus I. Sian teurastus- ja nylkemiskustannus (koko nahka) 8-tuntisena työpäivänä

Työ ..... $1.6 t. \times 18: 73 = 29: 96$

Tapaus II. Sama ylityötä käyttäen

Työ ..... $1.6 t. \times 27: 15 = 43: 44$

Pelkkä nylkemiskustannus on siis seuraava:

Tapaus I 29: 96

8-tuntisena työpäivänä 8: 48

21: 48

Tapaus II 43: 44

Ylityötä käyttäen 8: 48

34: 96

Kustannuksista puuttuu kokonaan tapaturmavakuutusten, eläkemaksujen, sosiaali-

Tapaus II. Sikoja nylkemään ryhdyttäessä olisi saatava työvoimaa lisää. Ellei sitä riittävästi saada, joudutaan teettämään paljon ylityötä. Lounais-Suomen Osuusteurastamon tapauksessa venyy työaika sian teurastuksessa kolminkertaiseksi. Ylityötä joudutaan tällöin suorittamaan varovaisesti arvioiden ainakin 100 % vakinaisesta työajasta.

Kustannuslaskelma on tällöin seuraava:

sen huollon, veden, lämmön, sähkön, kaluston, koneiston, rakennusten osuus, joka nykyisin on arvioitava 7 mk:ksi sikaa kohti.

Osuusteurastamo Itikka r.l:ssä, on teurastus ja nylkeminen viime syksystä lähtien suoritettu urakalla. Liikkeellä ei ole raappauskoneita.

Sian urakkateurastus

kpl. .... 20: —

Teurastamon kulut .. 7: — 27: — mk.

Sian urakkanylkemisen kpl. .... 20: — 20: — „

Sian urakkateurastus

ja -nylkeminen ..... 47: — mk.

Savo-Karjalan ja Suur-Savon Osuusteurastamoissa ovat olosuhteet sikoja nyljetäessä samanlaiset kuin Lounais-Suomen Osuusteurastamossa ja Itikassa.

Sianvuota soveltuu erittäin hyvin raaka-aineeksi pohjanahan, eritoten sisäpohjanahan, valjasnahan, päällisnahan sekä kinnasnahan valmistukseen aina sen mukaan onko kyseessä karjun, emakon tai syöttösiannahka. Suurimpana yhteisenä varjopuolena siannahan eri luokissa on se, ettei sitä voida saada vettä läpäisemättömäksi. Tämä ei kuitenkaan estä siannahan käyttämistä menestyksellisesti päällyspohjanahaksi jalkineissa, joiden väli- tai sisäpohjat ovat vettä läpäisemätöntä keinoahkaa.

Karjun ja emakon vuodasta tulisi käsitteäkseni nyljettäväksi vain selkämäosa. Syöttösian vuodot sensijaan voitaisiin menestyksellisesti käyttää kokonaisuudessaan

Oulussa tammikuun 18 päivänä 1944.

R. Sandelin

Veljekset Åström Oy:n toimitusjohtaja.

nahan valmistukseen. Ryhmiteltyinä raaka-aineen mukaan voitaisiin siannahan valmistusta ajatella seuraavanlaisiksi:

1. Karjunvuodot: Valjasnahka ja pohjanahka.

2. Emakonvuodot: Pohjanahka, sisäpohjanahka, kotelo- ja salkkunahka, kengänpäällisnahka.

3. Syöttösianvuodot: Kengänpäällisnahka ja käsinenahka.

Koska sianvuodan käyttötarkoitus on aivan yksilöllisesti vasta määrättyssä valmistusvaiheessa ratkaistavissa olisi siannahkojen valmistus keskitettävä useampia laatuja valmistaviin tehtaisiin.

Siannahka on yleensä vahvuudeltaan varsin tasaista. Sian koko ja ikä vaikuttavat luonnollisesti nahan paksuuteen. Laitaosat ovat siannahassa — kuten muissakin vuodissa, selkämää ohuimmat. Karjun nahka tekee tähän nahanvahvuuden tasaisuuteen jyrkän poikkeuksen. Karjulla on nimittäin lautaselta lähtien etulapoihin saakka molemmin puolin selän keskiviivaa paksu rustoutuma, joka voi olla 10:kin sm:n vahvuisen. Tästä rustoutumasta on meillä leikattu jo nahan raakana ollessa suurin osa pois. Kun nahka on kalkittu ja pesty, otetaan loput rustoutumasta lihauksessa pois, jolloin jällelle jää rustoutumakohdaltakin varsinainen nahkaosa, joka on välissä olevan selkäosan paksuinen.

Parkkinahat. Suurimman osan siannahoista olemme viime aikoina valmistaneet

parkkikypsennyksellä pieksunahaksi. Siannahka on valmistettu kokonaisuena. Alukypsennys tehty ammeissa kuusen ja pajun parkilla ja loppukypsennys uutoksella valkeissa. Se, että huomattavasti suurin osa siannahoista on tehty parkkinahaksi, johtuu pääasiassa siitä, että siannahan tuottajat nykyisin haluavat juuri pieksunahkaa jalkinepulan takia ja myöskin siitä syystä, että nahat ovat osaltaan olleet varsin nuorien lihotussikojen nahkoja, joita ohuutensa takia ei ole taloudellista tehdä valjasnahaksi esim. mäntiksi. Kun nahka valmiina on tehty jonkinverran varsinaista parkki-varsinahkaa kovemmaksi, on tästä ollut se etu, että yhdestä ainoasta kokonaisuena valmistetusta siannahasta on saatu kaikki pieksuihin tarvittava aine. Nahan omistajat ovatkin käyttäneet nahan siten, että nahan

selkämästä (tai paremminkin selkäosasta) on tehty esim. yksipohjaisen pieksun pohjapesiä ja laidoista varsia. Selkäosa on voitu käyttää pohja-aineena muutenkin.

Siannahka ei pidä vettä. Huokoset ovat läpi nahan. Vedenpitävyyttä voidaan kuitenkin parantaa kyllästämällä pohja tai pieksupesä tervalla. Tällä tavoin yleensä tehdäänkin, jolloin nahka saadaan täysin vedenpitäväksi. Myös käytetään sellaista menetelmää, varsinkin jos pohja-aine on ohutta, että naulataan pohja useammasta kerroksesta ja kyllästetään tervalla. — Pieksunahkaa olemme tehneet 7—8 kuukautisten sikojen nahasta isojen emakkojen ja karjujen nahkaan saakka. Tuollaisten 7—8 kuukautisten sikojen nahka ei käy kuin varsinahaksi. Sen nuorempia ei kannata nylkeä. Nylkemisraja mielestämme olisi: „ei paljoa alle 1 v.”

Näillä seuduilla on siannahka jo varsin varhain parkittu. Eräs isäntä kertoi juuri äskettäin, että hänellä oli 30—40 vuotta sitten poikasena siannahkaiset pieksut. Hän muisteli, että hän samoin kuin muutkin siannahkapieksujen käyttäjät oli niihin kovasti tyytyväinen. Hän ei tiennyt, missä nahat oli parkittu. Ainoan vian sanoi olleen sen, että ne kesäaikana kuivuivat, „niin että olivat kuin sarvet”. Mitään haittaa ei tehnyt se, jos ne heinäpellolla kuivuivat jalassa, nehän jäivät jalanmukai-

siksi, mutta jos ne kuivuivat „tyhjiltään”, ei niitä enää saanut jalkaansa. — Omasta puolestamme arvelisimme, että mikäli siannahkajalkineita hoidettaisiin, esim. rasvattaisiin märkänä paperia sisässä, niin silloin ne eivät kuiva.

Kromipäällisnahka. Viime aikoina olemme, osittain sen takia, että parkkinahka-osastomme on ylikuormitettu, ehdottaneet pienemmistä siannahkoista valmistettavaksi ja valmistaneet muusta kromipäällisnahkaa. Kenkiin on se varsin käyttökelpoinen tuote.

Mänttinahaksi valjastarkoituksiin on siannahkaa tehtaassamme valmistettu jo vuosia. Mänttinä siannahka onkin varsin sopivaa. Se on käytännöllisesti katsoen venymätön. Hihnoiksi, veto- ja kannatinhihnoiksi, mäkivöiksi, pätsiksi ja suitsiksi ja tampeiksi jne., se käy siinä kuin mikä muu mänttinahka tahansa. Meidän kokemuksemme mukaan ainoa miksi sitä ei kannata valmistaa, on rahkeet. Lieneekö siihen syynä nahan venymättömyys, joustamattomuus tai joku muu syy, sitä emme tarkkaan osaa sanoa. Olemme viime aikoina joutuneet näkemään — tiedossamme ei ole, kenen valmistamia — siannahasta valmistettuja mänttirahkeita, jotka heti ensi käytössä ovat katkenneet. Varsinkin karjuista valmistettu mänttinahka on paksuutensa takia hyvää ja taloudellista valjasosiin käytettäväksi.

Lapuaalla tammikuun 21 päivänä 1944.

Onni Sairanen

Lapuan Nahka- ja Valjastehdas Oy:n
toimitusjohtaja.

PÄÄTÖSLUONNOKSET.

Valtioneuvoston päätös

kotimaassa tuotetun häränlihan hintojen vakauttamisesta annetun lain soveltamisesta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Annettu Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1944.

Valtioneuvosto on kansanhuoltoministeriön esittelystä muuttanut kotimaassa tuotetun häränlihan hintojen vakauttamisesta 21 päivänä toukokuuta 1943 annetun lain soveltamisesta 23 päivänä heinäkuuta 1943 antamansa päätöksen 3 §:n näin kuuluvaksi:

3 §.

Lihaksi, jota vakauttamislaki koskee, katsotaan vain sellaisen härän liha, jonka ruhopaino on vähintään 60 kiloa ja jonka kuohitseminen on toimitettu vähintään 4 kuukautta ennen teurastusta. Mainitun lain 1 §:ssä tarkoitetun hinnan hankintaliike saa ottaa vain sellaisen härän lihasta, jonka ruho on lihaa luokiteltaessa merkitty

häränlihaksi ja jonka osalta asianomaisella teurastamolla tarkastajana toimiva eläinlääkäri on antanut todistuksen siitä, että eläin hänen käsityksensä mukaan täyttää tässä pykälässä ja vakauttamislain 2 §:ssä määrätyt ehdot.

Eläinlääkärin 1 momentissa mainittu todistus annettakoon maksutta.

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 1944.

Kansanhuoltoministeri

Toimistopäällikkö

Valtioneuvoston päätös

lihan luovutusvelvollisuudesta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 1944.

Valtioneuvosto on kansanhuoltoministeriön esittelystä muuttanut lihan luovutusvelvollisuudesta 27 päivänä toukokuuta 1943 antamansa päätöksen 12 §:n näin kuuluvaksi:

12 §.

Nautayksiköltä luovutettavan lihamäärän vahvistaa kansanhuoltoministeriö samalla kertaa yhdeltä tai useammalta luovutuskaudelta taikka erikseen luovutuskauden eri osilta. Luovutettava määrä voidaan vahvistaa erilaiseksi maan eri osissa ja erisuuruisten karjojen sekä eri eläinlajien kohdalta.

Niille karjan haltijoille, jotka kansanhuoltoviranomaiselle toimitettavan selvityksen mukaan eivät ole kansanhuoltoministeriön määräämänä aikana toimittaneet säännösteltyyn kulutukseen maitotaloustuotteita sellaista määrää, että se, kun heidän oma sallittu kulutuksensa otetaan kansanhuoltoministeriön määräämällä tavalla huomioon, vastaa aluetta varten vahvistettua maidon

tuotantorajaa, kansanhuoltoministeriö voi ehkä tarpeelliseksi katsominsa poikkeuksin määrätä tuotantorajan alitusta vastaavan lihan lisäluovutusvelvollisuuden. Niin ikään voidaan lihan lisäluovutusvelvollisuus määrätä karjan haltijalle, joka ei ole kansanhuoltoviranomaiselle toimittanut maitotaloustuotannostaan annettavaa selvitystä taikka joka on rikkonut maataloustuotteiden säännöstelyä koskevia määräyksiä. Toisaalta kansanhuoltoministeriöllä on myös valta määrätä niiden karjan haltijain lihan luovutusvelvollisuutta vahvistamiensa perusteiden mukaan lievennettäväksi, jotka ovat säännösteltyyn kulutukseen toimittaneet maitotaloustuotteita aluetta varten vahvistetun tuotantorajan.

Helsingissä päivänä kuuta 1944.

Kansanhuoltoministeri

Toimistopäällikkö

Kansanhuoltoministeriön päätös

lihan lisäluovutusvelvollisuudesta sekä lihan luovutusvelvollisuuden lievennyksestä eräissä tapauksissa.

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 1944.

Kansanhuoltoministeriö on valtioneuvoston 27 päivänä toukokuuta 1943 lihan luovutusvelvollisuudesta antaman päätöksen 12 ja 17 §:n, 12 §:n sellaisena kuin se on päivänä kuuta 1944 annetussa valtioneuvoston päätöksessä, nojalla määrännyt:

1 §.

Karjan haltija, joka 1 päivän heinäkuuta 1943 ja 30 päivän kesäkuuta 1944 välisenä aikana, jota tässä päätöksessä sanotaan tuotantovuodeksi, ei ole kutakin hänen ruokinnassaan ollutta lehmää kohden säännösteltyyn kulutukseen toimittanut vähintään aluetta varten vahvistettua maidon tuotantorajaa vastaavaa määrää maitotaloustuotteita tahi joka vuoden 1944 tammikuun 1 päivän ja kesäkuun 30 päivän välisenä aikana on pätevältä syyttä jättänyt kansanhuoltoviranomaiselle toimittamatta maitotaloustuotannostaan annettavan selvityksen tai toimittanut sen oleellisesti puutteellisenä, on lihan luovutusvelvollinen sen mukaan kuin tässä päätöksessä sanotaan. Tätä luovutusvelvollisuutta nimitetään lihan lisäluovutusvelvollisuudeksi.

Lihan lisäluovutusvelvollisuus määrätään karjan haltijan ruokinnassa olevien nautaeläinten, lampaiden ja sikojen yhteenlasketun nautayksikkömäärän mukaan jokaiselta täydeltä nautayksiköltä, jolta lihan luovutusvelvollisuus 1 päivänä heinäkuuta 1944 alkavalta luovutuskaudelta lasketaan. Jos karjan haltija, joka ei ole lihan luovutusvelvollinen, on tämän päätöksen mukaan lihan lisäluovutusvelvollinen, pidetään lisäluovutusvelvollisuuden laskemisen perusteena niiden eläinten yhteenlaskettua nautayksikkömäärää, jotka olivat hänen ruokinnassaan 29 päivänä helmikuuta 1944.

Maidon tuotantorajat eri alueita varten vahvistaa kansanhuoltoministeriö erikseen.

2 §.

Karjan haltijan osalta, joka on tuotantovuoden kaikilta kuukausilta toimittanut kansanhuoltoviranomaiselle asianmukaisen selvityksen maitotaloustuotannostaan, määrätään, onko hän sanotun ajan kuluessa toimittanut säännösteltyyn kulutukseen aluetta varten vahvistettua maidon tuotantorajaa vastaavan määrän maitotaloustuotteita vai onko näiden tuotteiden toimittamisessa alitusta olemassa ja kuinka paljon siten, että hänen maidon tuotantonsa määräksi katsotaan hänen omaan sallittuun kulutukseen luovuttamiensa maitotaloustuotteiden yhteinen määrä maidoksi muunnettuna ja tämä maitomäärä jaetaan karjan haltijan ruokinnassa tuotantovuoden aikana keskimäärin olleiden lehmien lukumäärällä, minkä jälkeen osamäärä verrataan aluetta varten vahvistettuun maidon tuotantorajaan. Jos alitusta on olemassa, on karjan haltija lihan lisäluovutusvelvollinen 5 kiloa jokaiselta tuotantorajan alittavalta täydeltä sadalta litralta maitoa kutakin 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua nautayksikköä kohden. Lehmien keskimääräinen lukumäärä vahvistettakoon, tarvittaessa joko ylöspäin tai alaspäin tasoittamalla, täydeksi kokonaisluvuksi.

Karjan haltijan omaan sallittuun kulutukseen käytetyksi katsotaan jokaista hänen ruokakuntaansa kuukauden aikana keskimäärin kuulunutta henkilöä kohden, jos karjan haltija on ollut maitoon nähden omavarainen, maidon osalta 30 litraa kuu-

kaudelta ja 360 litraa koko tuotantovuodelta, sekä jos hän on ollut voim suhteen omavarainen, lisäksi tällä perusteella 20 litraa kuukaudelta ja 250 litraa koko tuotantovuodelta vastaavat maitomäärät. Omaan sallittuun kulutukseen käytetyksi lasketaan myös jokaista karjan haltijan ruokinnassa toimitetun kotieläinten yleisen luetteloinnin mukaan 29 päivänä helmikuuta 1944 ollutta vuotta nuorempaa vasikkaa kohden 200 litraa maitoa tuotantovuoden aikana sekä jokaista hänen ruokinnassaan sanottuna aikana ollutta 6 viikkoa nuorempaa porsasta kohden, jos hän on kansanhuoltolautakunnalle selvittänyt, ettei emakko ole voinut sitä imettää, 0.3 litraa maitoa päivässä.

Säännösteltyyn kulutukseen luovutetuksi maitomääräksi katsotaan karjan haltijan muonamiesten ja eläkeläisten sekä näiden ruokakuntien jäsenten osalta, sikäli kuin hän on näille maitotaloustuotteita luovuttanut, enintään 2 momentissa mainittujen perusteiden mukaisesti laskettu maitomäärä ja muulta osin niiden maitotaloustuotteiden määrä, jotka kansanhuoltoviranomaisille toimitetun selvityksen mukaan on säännöstelymääräysten mukaisesti luovutettu.

3 §.

Jos karjan haltija pätevältä syyttä ei ole maidon kulutuksestaan ja maitotaloustuotteiden toimittamisesta säännösteltyyn kulutukseen tuotantovuoden ajalta toimittanut kansanhuoltoviranomaiselle hänen annettavakseen kuuluvaa selvitystä tai on toimittanut tällaisen selvityksen niin oleellisesti puutteellisenä, ettei kansanhuoltolautakunta voi sitä hyväksyä, on hänen osaltaan voimassa tässä jäljempänä olevat määräykset.

Milloin hyväksyttävä selvitys on toimitettu kymmeneltä kuukaudelta, katsotaan karjan haltijan puuttuvan kahden kuukauden aikana toimittaneen maitotaloustuotteita säännösteltyyn kulutukseen kumpanakin saman määrän, minkä hän on toimittanut sinä sanotuista kymmenestä kuukaudesta, jonka aikana maitotaloustuotteita on vähimmin toimitettu. Jos karjan haltijan tällä tavoin ja muutoin 2 §:n mukaisesti laskettu maitotaloustuotanto alittaa maidon tuotantorajan, on hän lihan lisäluovutusvelvollinen niinkuin sanotussa pykälässä on määrätty.

Karjan haltija, joka ei ole toimittanut hyväksyttävää selvitystä maitotaloustuotannostaan vähintään viideltä kuukaudelta vuoden 1944 tammikuun 1 päivän ja kesäkuun 30 päivän välisenä aikana eikä voi puolustukseksi esittää pätevää syytä, on lihan lisäluovutusvelvollinen jokaiselta kuukaudelta, jolta mainitunlaista selvitystä ei ole toimitettu, kolme kiloa jokaista 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua nautayksikköä kohden. Tämän lisäksi karjanhaltija on, jos hän niiltä kuukausilta, joilta selvitys on annettu, on suhteellisesti laskettuna toimittanut maitotaloustuotteita säännösteltyyn kulutukseen alle aluetta varten vahvistetun tuotantorajan taikka, jos hän ei ole toimittanut selvitystä miltään kuukaudelta ja hänen säännösteltyyn kulutukseen toimittamiensa maitotaloustuotteiden määrä alittaa tuotantorajan, alitukselta lihan lisäluovutusvelvollinen niinkuin 2 §:ssä on määrätty. Mahdollista alitusta todettaessa katsotaan tällöin vuosituotannoksi niiden kuukausien yhteinen maitotaloustuotanto, joilta selvitys heinäkuun 1 päivän 1943 ja kesäkuun 30 päivän 1944 välisenä aikana on annettu, jaettuna näiden kuukausien lukumäärällä ja kerrottuna kahdella toista. Jollei selvitystä ole annettu miltään kuukaudelta, on, harkittaessa onko alitusta olemassa ja kuinka paljon, maidon vuosituotannoksi katsottava niin suuri määrä maitotaloustuotteita maidoksi muunnettuna kuin minkä kansanhuoltolautakunta karjan haltijan perheen jäsenten lukumäärän perusteella tai muiden ehkä tietämiensä toiseikkojen nojalla voi todeta tuotantovuoden aikana vähintään tulleen säännösteltyyn kulutukseen toimitetuksi.

4 §.

Karjan haltija, joka ei ole maidon tuotannostaan ja kulutuksestaan sekä maitotaloustuotteiden toimittamisesta säännösteltyyn kulutukseen vuoden 1944 tammikuun 1 päivän ja kesäkuun 30 päivän väliseltä ajalta antanut hyväksyttävää selvitystä, mutta joka laiminlyöntinsä puolustukseksi voi esittää pätevän syyn, saakoon viimeistään silloin, kun hänen olisi täytettävä lisäluovutusvelvollisuutensa, tai kansanhuoltolautakunnan hänelle, sanottuna aikana tehdyn pyynnön johdosta, ehkä myöntämän uuden määrääjän kuluessa antaa lautakunnalle ne tiedot, joiden nojalla hänen maito-

taloustuotantonsa ja sen käyttö voidaan arviomääräisesti todeta. Jos toteaminen johtaa sellaiseen tulokseen, että maitotaloustuotteita ei ole toimitettu säännöstelltyyn kulutukseen tuotantorajaa vastaavaa määrää, on karjan haltija alituksen osalta lihan lisäluovutusvelvollinen sen mukaan kuin 2 §:ssä on määrätty.

Jollei karjan haltija ole 1 momentissa tarkoitettua määrääjan kuluessa kansanhuoltolautakunnalle toimittanut sanotussa momentissa edellytetyt tiedot tai jos tiedot ovat niin puutteelliset, ettei niiden perusteella voida maidon tuotannon arviota toimittaa, hän on 3 §:n määräysten mukaisesti lihan lisäluovutusvelvollinen.

5 §.

Liha lisäluovutusvelvollisuudesta sillä perusteella, että säännöstelltyyn kulutukseen ei ole 1—4 §:ssä tarkoitettulla tavalla toimitettu maitotaloustuotteita aluetta varten vahvistettua tuotantorajaa vastaavaa määrää, kansanhuoltolautakunta voi, mikäli sille tässä kohden esitetään tarvittava selvitys, vapauttaa karjan haltijan, jonka mainitunlaatuiseen kulutukseen luovuttamat maitotaloustuotteet vastaavat Lapin ja Oulun lääneissä 500 litraa ja muualla maassa 1,000 litraa maitoa hänen viljelmänsä muunnettua peltohehtaaria kohden. Muunnetuksi peltohehtaariksi katsotaan 1 hehtaari peltoa tai 2 hehtaaria luonnonniittyä.

6 §.

Jos karjan haltijalla ei ole ollut ruokinassaan lemmiä koko tuotantovuoden aikana, on, arvosteltaessa onko hänen kohdaltaan ja missä määrin maitotaloustuotteiden toimittamisessa säännöstelltyyn kulutukseen alitusta olemassa, aluetta varten vahvistettua maidon tuotantorajan asemesta otettava lukuun vain täysin kuukausin määriteltävä suhteellinen osa tuotantorajan määrästä. Muutoinkin on tällaisessa tapauksessa, mikäli on kysymys lihan lisäluovutusvelvollisuuden määrittämisestä mainitulla perusteella tai siitä syystä, että maitotaloustuotannosta annettava selvitys on jätetty kansanhuoltoviranomaisille toimittamatta tai toimitettu oleellisesti puutteellisena, 1—5 §:ssä ilmeneviä periaatteita vastaavasti sovellettava. Milloin tämän pykälän määräysten soveltamisesta ilmenee epäilyksiä, alis-

tettakoon asia kansanhuoltopiirin toimiston tai, jos toimisto katsoo tämän tarpeelliseksi edelleen kansanhuoltoministeriön ratkaistavaksi.

7 §.

Jos karjan haltija, joka on lihan lisäluovutusvelvollinen sillä perusteella, ettei hän ole säännöstelltyyn kulutukseen 1—4 tai 6 §:ssä tarkoitettulla tavalla toimittanut maitotaloustuotteita aluetta varten vahvistettua määrää, selvittää, että tuotantorajan alitus johtuu lehmien sairastumisesta taikka siitä, että karjan haltijan viljelmän tuotto on hallan, tulvaveden tai raesateen vuoksi tahi muusta sellaisesta syystä olennaisesti vähentynyt, kansanhuoltopiirin toimisto voi hakemuksesta vapauttaa karjan haltijan sanotulla perusteella määrätystä lisäluovutusvelvollisuudesta, siltä osin kuin alituksen on katsottava johtuvan mainitusta syystä. Tällainen hakemus tehtäköön kansanhuoltolautakunnan välityksellä, joka lähettäessään sen piiritoimistolle liittääköön siihen oman lausuntonsa.

8 §.

Milloin karjan haltija 1, 3 ja 4 tai 6 §:n mukaan olisi lihan lisäluovutusvelvollinen sillä perusteella, ettei hän ole maidon tuotannostaan ja kulutuksestaan ja maitotaloustuotteiden toimittamisesta säännöstelltyyn kulutukseen vuoden 1944 tammikuun 1 päivän ja kesäkuun 30 päivän väliseltä ajalta antanut hyväksyttävää selvitystä, alkoon hänelle kuitenkin tämän vuoksi määrättäkö lihan lisäluovutusvelvollisuutta siinä tapauksessa, että lautakunnan tietämien olosuhteiden nojalla on ilmeistä, ettei karjan haltija ole sanottuna aikana ollut velvollinen toimittamaan maitoa säännöstelltyyn kulutukseen.

9 §.

Sen lihan lisäluovutusvelvollisuuden täyttämiseksi, josta tässä päätöksessä on kysymys, alkoon karjan haltijalta ainoata lehmää otettako. Tällaisen luovutusvelvollisuuden alaisuudesta olkoon niin ikään vapaa yksi lehmä, siellä, missä maidon tuotantoraja on 1,200 litraa tai vähemmän kutakin täyttä kolmea karjan haltijan ruokakunnan jäsentä kohden, sekä muualla maassa kutakin täyttä neljää karjan haltijan ruokakunnan jäsentä kohden.

10 §.

Lihan lisäluovutusvelvollisuus, jota tässä päätöksessä tarkoitetaan, on täytettävä kansanhuoltolautakunnan antaman määräyksen mukaisesti ja sen määräämänä aikana vuoden 1945 tammikuun 1 päivän ja maaliskuun 31 päivän välisenä aikana. Tämän velvollisuuden osalta on muutoin soveltuvin kohdin voimassa, mitä lihan luovutusvelvollisuudelta on määrätty.

11 §.

Karjan haltija, joka tuotantovuonna on toimittanut säännösteltyyn kulutukseen maitotaloustuotteita yli aluetta varten vahvistetun tuotantorajan, saa lievennystä lihan luovutusvelvollisuuteensa siten, että hänen

Helsingissä   päivänä   kuuta 1944.

Kansanhuoltoministeri

katsotaan tuotantovuoden päättyessä täytäneen lihan luovutusvelvollisuuttaan jokaiselta 1 §:n 2 momentissa tarkoitettulta nautayksiköltä 1 kilon jokaista täyttä 100 litraa maitoa kohden, millä hänen säännösteltyyn kulutukseen toimittamiensa maitotaloustuotteiden määrä maidoksi muunneltuna ylittää tuotantorajan, ei kuitenkaan yhteensä enempää kuin puolet hänen lihan luovutusvelvollisuutensa kokonaismäärästä.

12 §.

Tarkempia ohjeita tässä päätöksessä olevien määräyksiä soveltamisesta antaa kansanhuoltoministeriö tarvittaessa kiertokirjeellä taikka kussakin tapauksessa erikseen.

Toimistopäällikkö

Kansanhuoltoministeriön päätös vuotien vaihtamisesta nahkatarvikkeisiin.

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 1944.

Kansanhuoltoministeriö on valtioneuvost säännöstelystä antaman päätöksen 19 §:n, 1943 annetussa päätöksessä sekä valtioneuvoston 23 päivänä syyskuuta 1943 tekstiililain päätöksen 24 §:n nojalla päättänyt:

1 §.

Tampereen kaupungista olevalla Nahkatehtaitten Hankinta Oy:llä ja sen hyväksymillä asiamiehillä on oikeus touko-, kesä- ja heinäkuun aikana 1944 vaihtaa vuotia kansanhuoltoministeriön erikseen määräämiin nahkatarvikkeisiin. Tällaisessa vaihtokaupassa saadaan vuoden luovuttajalle luovuttaa nahkatarvikkeita vaatetuskortin pistetä tai erikoiskuponkeja vaatimatta niin paljon, että kansanhuoltoministeriön niille määräämä pistearvo vastaa enintään viidennessä luovutetun vuoden pistearvosta.

2 §.

Edellä 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla luovutetusta vuodasta on kirjoitettava kirjaimilla A, B, C ja D merkitty ostokuitti, jonka A ja B kappale on annettava vuoden luovuttajalle. C-kappale asiamiehen on toimitettava Nahkatehtaitten Hankinta Oy:lle. D-kappale jää lomakevihkon kantaan. Saa-

Helsingissä päivänä kuuta 1944.

Kansanhuoltoministeri

on 17 päivänä joulukuuta 1942 vuotien sellaisena kuin se on 22 päivänä lokakuuta 1943 päätöksen 24 §:n nojalla päättänyt:

dakseen luovuttamansa vuoden huomioonotetuksi vuotatililyksessään vuoden luovuttajan on toimitettava ostokuitti B-kappale kansanhuoltolautakunnalle.

Ostokuittiin on merkittävä vuoden pistearvo ja monenko pisteen arvosta nahkatarvikkeita on luovutettu. Lisäksi on ostokuittiin merkittävä naudan, hevosen ja hirven vuoden osalta paino ja onko vuota tuore vai kuiva sekä lampaan- ja vuohenahan osalta onko se iso, keskikokoinen vai pieni ja lampaannahan osalta lisäksi onko se keritty tai villainen. Kuitti on asiamiehen allekirjoitettava.

3 §.

Nahkatehtaitten Hankinta Oy:n on toimitettava tämän päätöksen mukaan vastaanottamistaan vuodista ja luovutetuista nahkatarvikkeista kansanhuoltoministeriölle sen määräämä selvitys.

Toimistopäällikkö

Valtioneuvoston päätös

sianvuotien säännöstelystä.

Annettu Helsingissä päivänä kunta 1944.

Valtioneuvosto on talouselämän säännösväinä toukokuuta 1941 annetun lain nojalla täntyt:

Takavarikko.

1 §.

Maassa olevat ja tuotettavat sekä maahan tulevat valmistamattomat sianvuodat julistetaan niiden kulutuksen ja luovutuksen säännöstelemiseksi takavarikkoon.

Ilmoitusvelvollisuus.

2 §.

Jokaisen, jolla 1 päivänä toukokuuta 1944 on valmistettavana sianvuotia, on ennen seuraavan kesäkuun 1 päivää ilmoitettava vuotien lukumäärä ja niiden omistajan nimi ja osoite kansanhuoltolautakunnalle.

Nylkemis- ja luovutusvelvollisuus.

3 §.

Sika, jonka elopaino on vähintään 90 kiloa, saadaan 25 päivänä elokuuta 1922 annetun lihanarkastuslain nojalla hyväksytyssä teurastamossa teurastaa vain siten että se samalla nyljetään. Kansanhuoltoministeriö voi määrätä, että tällaiset siat ovat muussakin teurastamossa teurastettaessa nyljettävä.

Siasta saatu vuota, olipa sika teurastettu teurastamossa tai muualla, on vuoden haltijan, mikäli 4 §:n määräyksistä ei muuta johdu, 30 päivän kuluessa teurastuksesta lukien luovutettava vuotien säännöstelystä annetussa valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettua ostokuittia vastaan. Ostokuitti on kirjoitettava eläimen luovuttaneen karjan haltijan nimelle ja toimitettava hänelle.

telemisestä poikkeuksellisissa oloissa 6 päivän kuluessa kansanhuoltoministeriön esittelystä päät-

4 §.

Sian haltijan, jonka ruokinnassa ollut sika on teurastettaessa nyljetty, on oikeutettu ruokakuntansa muodostaman talouden nahantarpeen tyydyttämiseksi pyynnöstä saamaan kansanhuoltolautakunnalta kerran vuodessa luvan yhden tuottamansa sianvuodan nahaksi valmistamiseksi. Kansanhuoltolautakunta saa kuitenkin, jos edellä tarkoitettu sian haltija hallitsee viljelmää, jonka viljelysala on vähintään 2 hehtaaria, mutta alle 10 hehtaaria, antaa hänelle valmistuslupan kahdelle vuodelle vuodessa ja jos viljelysala on vähintään 10 hehtaaria mutta alle 30 hehtaaria kolmelle vuodelle sekä jos viljelysala on tätä suurempi lisäksi yhdelle vuodelle kutakin alkavaa 50 hehtaarin viljelysalaan kohden.

Kansanhuoltoministeriöllä on valta määrätä, että sian haltijalla, jonka ruokinnassa ollut sika on nyljetty, on oikeus ruokakuntansa jäsenmäärän suuruuden taikka tilalla ruokittavien hevosten tavallista suuremman lukumäärän perusteella, saada sen lisäksi mitä 1 momentin määräykset edellyttävät, valmistuslupa tuottamalleen sian vuodelle.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua valmistuslupaa on pyydetävä 30 päivän kuluessa teurastuksesta lukien. Jos pyyntöön ei ole suostuttu, on vuota luovutettava 30 päivän kuluessa siitä kun hakija sai hylkäämispäätöksestä tiedon.

Luovutustapa.

5 §.

Tuoreita, kuivattuja ja kerran suolattuja sianvuotia saadaan myydä tai muulla ta-

voin toiselle luovuttaa ainoastaan kansanhuoltoministeriön leimalla varustettua ostokuittia vastaan.

6 §.

Sianvuotien kauppaa johtavat samat liikkeet, jotka kansanhuoltoministeriö on vuotien säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen nojalla hyväksynyt vuotien kauppaa harjoittaviksi keskusliikkeiksi. Samoin toimivat sian vuotien ostajina ostokuittia vastaan ne hankintaliikkeet ja niiden ostoasiamiehet, jotka edellämainitun vuotien säännöstelystä annetun valtioneuvoston päätöksen nojalla on hyväksytty sanotulla tavalla harjoittamaan vuotien ostamista. Myöskin sama kansanhuoltoministeriön hyväksymä jalostuslaitosten keskushankintayhtymä, joka hoitaa muiden vuotien osalta vuotien säännöstelystä annetussa valtioneuvoston päätöksessä sille määrätty tehtävät, suorittaa vastaavat tehtävät myös sianvuotien osalta.

Mitä muutoin on määrätty vuotien ostamisesta ostokuittia vastaan niiden edelleen luovuttamisesta, luokittelusta ja leimauksesta sekä maahantuomisesta ja nahaksi valmistamisesta, on vastaavasti voimassa sianvuotienkin osalta.

7 §.

Sille, joka luovuttaa sianvuodan ostokuittia vastaan, on suoritettava luovutusaikana voimassaolevan sianvuodan luokittel-

Helsingissä päivänä huhtikuuta 1944.

Kansanhuoltoministeri

lua ja ylimpiä hintoja koskevan kansanhuoltoministeriön päätöksen mukainen korvaus.

Erityisiä määräyksiä.

8 §.

Kansanhuoltoministeriöllä on valta antaa rajoittavia määräyksiä siitä mitä lajeja ja minkälaatuista nahkaa sianvuodista saadaan valmistaa.

9 §.

Tässä päätöksessä tarkoitetun säännöstelyn osalta on soveltuvin kohdin noudatettava valtioneuvoston yleisistä kansanhuoltoa koskevista säännöstelymääräyksistä 24 päivänä huhtikuuta 1942 antamaa päätöstä.

10 §.

Tähän päätökseen sisältyvien ja sen nojalla annettavien määräysten noudattamatta jättämisestä ja muusta rikkomisesta sekä rikkomisen yrityksestä on rangaistus ja muut seuraamukset määrätty säännöstelyrikosten rankaisemisesta annetussa laissa.

11 §.

Tarkempia määräyksiä tämän päätöksen soveltamisesta antaa tarvittaessa kansanhuoltoministeriö, jolla myös on valta erityisten syiden perusteella myöntää poikkeuksia sen määräyksistä.

Tämä päätös tulee voimaan päivänä kuuta 1944.

Toimistopäällikkö

Kansanhuoltoministeriön päätös

sian nylkemisestä aiheutuvista poikkeuksista lihan luovutusvelvollisuutta ja lihan säännöstelyä koskeviin määräyksiin.

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 1944.

Kansanhuoltoministeriö on valtioneuvoston 27 päivänä toukokuuta 1943 lihan luovutusvelvollisuudesta antaman päätöksen 17 §:n, 6 päivänä toukokuuta 1943 lihan säännöstelystä antaman päätöksen 36 §:n sekä päivänä kuuta 1944 sian vuotien säännöstelystä antaman päätöksen 10 §:n nojalla määrännyt:

1 §.

Kun sika nyljetään, on siitä kansanhuoltolautakunnalle eläimen teurastuksen johdosta annettavan muun selvityksen yhteydessä toimitettava valtioneuvoston lihan säännöstelystä antaman päätöksen 6 §:n mukaisesti punnitusten suorittajaksi määrätyn tai valitun henkilön erikseen sian nyljetyn ruhon ja erikseen sian vuodan painosta antama todistus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu punnitustodistus ei kuitenkaan ole tarpeen, milloin lihan luovutusvelvollinen karjan haltija on luovuttanut sian teuraseläimeksi tai sian koko ruhon nylkemättömänä ostokuittia tai ottotodistetta vastaan, eikä myöskään silloin, kun sellainen karjan haltija itse teurastettuaan sian on ostokuittia vastaan luovuttanut sen koko nyljetyn ruhon lihan hankintaliikkeelle ja vuodan vuodan hankintaliikkeelle. Näissä tapauksissa on nyljetyn ruhon paino ja vastaavasti vuodan paino merkittävä asianomaiseen ostokuittiin.

2 §.

Milloin sika on nyljetty, katsotaan, mikäli siitä mitä jäljempänä tässä päätöksessä sanotaan ei muuta johdu, lihavarauksia tehtäessä sian painoksi nyljetyn ruhon paino sekä niissä tapauksissa, jolloin painorajaa on sovellettava joko sellaisenaan tai muunnettuna, painorajan mukainen paino tai muu siinä yhteydessä annettujen määräysten perusteella sovellettavaksi tuleva paino vähennettynä sian vuodan painolla.

3 §.

Liha luovutusvelvollisen karjan haltijan, joka luovuttaa ruokinnassaan olleen sian vuodan ostokuittia vastaan vuoden hankintaliikkeelle, katsotaan täyttäneen lihan luovutusvelvollisuuttaan vuodan kolminkertaisella painomäärällä, ei kuitenkaan enemmällä kuin sillä määrällä, mikä vastaa 35 prosenttia nyljetyn ruhon painosta.

4 §.

Jos henkilö, joka ei ole lihan luovutusvelvollinen, luovuttaa ruokinnassaan olleen sian vuodan ostokuittia vastaan vuodan hankintaliikkeelle, on, määrättäessä miksi ajaksi sian liha on hänen ruokakuntaansa varten varattu, sian painoksi katsottava sian nyljetyn ruhon paino vähennettynä 20 prosentilla.

5 §.

Milloin sellaisessa tapauksessa, jota 3 §:ssä tarkoitetaan, sian paino alittaa voimassa olevan teuraspainorajan, eikä sellaisia seikkoja ole olemassa, että vähennys alipainoisuuden vuoksi siitä syystä on jätettävä tekemättä, katsotaan nyljetyn ruhon painoksi painorajaa vastaava lihamäärä vähennettynä vuodan painolla ja varatuksi lihamääräksi viimeksi mainittua painoa vastaava määrä vähennettynä 20 prosentilla.

Myös silloin, kun olosuhteet ovat olleet sellaiset, että vapautus sian alipainoisuuden vuoksi tehtävästä vähennyksestä on vain osaksi voitu myöntää, on mitä 1 momentissa on sanottu, vastaavasti sovellettava.

6 §.

Jollei lihan luovutusvelvollinen karjan haltija tai muu henkilö, jonka ruokinnassa ollut sika on nyljetty, halua luovuttaa vuotta ostokuittia vastaan vuoden hankintaliikkeelle, voi hän, mikäli siihen edellytykset muutoin ovat olemassa, pyytää vuoden valmistuslupaa. Ellei valmistuslupaa määräjassa saada, vuota on ostokuittia vastaan sellaisin vaikutuksin kuin 3, 4 tai 5 §:ssä on sanottu, luovutettava vuoden hankintaliikkeelle.

7 §.

Jos sika joudutaan ottamaan luovutusvelvolliselta karjan haltijalta teuraseeläi-

Helsingissä kuun päivänä 1944.

Ministeri

meksi luovutusmääräyksen nojalla, on vuoden suhteen meneteltävä sillä tavoin kuin 3 §:ssä on sanottu, silloin kuin sian vastaanottaja teurastuttaa sen sellaisessa teurastamossa, jossa teurastettavat siat on määrätty nyljettäviksi. Muussa tapauksessa älköön sellaisen sian osalta tätä päätöstä sovellettako.

8 §.

Tarkempia ohjeita tämän päätöksen soveltamisesta antaa kansanhuoltoministeriö tarvittaessa kiertokirjeellä taikka kussakin tapauksessa erikseen.

Toimistopäällikkö

